

Hicri 1400

Umre ve Ortadoğu Gezimiz ile ilgili

HATIRALARIM

Yazan: A. Ziya İBRAHİMOğLU
İst. Y. İ. E. mezunu

İÇİNDEKİLER

MUKADDİME. 3

YOLCULUK HAZIRLIĞI 4

İSTANBUL'DAN HUDUDA..... 7

HUDUDDAN HALEP'e... 8

HALEP'TEN ŞAM'A. 10

SURİYE'DEKİ ZİYARETLER. 11

ÜRDÜN'DEN SUUDİ ARABİSTAN'A..... 11

SUUDİ ARABİSTAN YOLLARINDA. 12

MEDİNE. 13

MEKKE'YE DOĞRU... 15

KÂBE BASKINI ŞEKLİNDE DUYURULAN OLAY. 16

MEKKE'DEKİ GÜNLERİMİZ. 18

MEKKE'DEKİ ZİYARETLER. 19

ALMAN ASILLI ÖMER FARUK İLE..... 19

MEKKE'DEN RÎYAD'A... 22

RÎYAD'DAN KUVEYT'TE..... 23

KUVEYT 'DEN IRAK'A... 24

TİCARET REHBERİ 27

SURİYE. 27

ÜRDÜN.. 27

SUUDİ ARABİSTAN.. 28

MEDİNE. 28

MEKKE VE CİDDE. 28

KUVEYT. 29

IRAK. 30

SUUDİ ARABİSTANDA İŞÇİLİK. 30

TALEBELER İÇİN BİRKAÇ SÖZ. 31

MUKADDİME

Bismillâhirrahmanirrahim.

Allah'ü Teâlâ'ya hamd, Resûlüne salât-ü selâm olsun. Hemen ifade edeyim ki, aşağıda okuyacağınız Umre ziyareti ve Ortadoğu gezimiz ile ilgili hatıralarımı yazma düşüncem iki noktadan kaynaklanmıştır:

Birincisi, muhterem Pederim 1964 yılında ifa ettiği Hac farizasından döndüğünde tuttuğu notları, küçük bir risale haline getirmiş ve kendisinden sonra aynı vazifeyi ifa etmek isteyenlerden, arkadaşlarına birer adet hediye ederek küçük de olsa bir hizmette bulunmuştu..

Aradan yıllar geçti; Cenab-ı Hak böyle bir ziyareti bize de nasip edince, Pederimin ben çocukken yazdığı bu risaleyi, şu güzel tesadüfe bakın ki, ziyaret için hareketimizden birkaç gün önce kitaplarımı karıştırırken elime geçirdim. İtiraf edeyim ki bu risaleyi ilk defa o zaman okudum. Çünkü çocukken dikkatimi çekmemişti. Sonra da elime değmemiş olacak ki unutmuş gitmiştim, İşte Pederimin bu küçük risalesi bende, gezi ve ziyaretimiz esnasında not tutmanın faydalı olacağı fikrini uyandırdı. Hele döndüğümde, Pederimin mektupla sorduğu ve cevabını tafsilatı ile istediği bazı hususlar için beni seyahat intibalarımı yazmaya teşvik eden mektubunu okuyunca hatıralarımı yazmaya karar verdim.

İkincisi, döndükten sonra görüştüğümüz bütün arkadaşlar merak ettikleri hususları sordular; bizde anlatmaya çalıştık.

Ancak herkes takdir eder ki yirmi iki günlük bir seyahatte gezilen ve müşahede edilen şeyleri birkaç dakikada anlatmak mümkün değil. Gezimiz esnasında bazı mühim şahsiyetlerle tanışma ve sohbet etme imkânı bulmuştuk. Onların çeşitli meselelerdeki görüş ve düşüncelerini merak eden arkadaşlara iletmek bizim için de bir vazife sayılırdı.

Ayrıca, böyle bir ziyaret ve gezi tertiplemek isteyecek kardeşlerimize rehberlik olur ümidiyle, gerekli muameleleri nasıl ikmal ettiğimizi, hangi noktada ne gibi güçlüklerle karşılaştığımızı zikretmekle işe başlamayı uygun gördük.

Eğer bir kardeşimiz bu notlarımızdan istifade eder de Allah razı olsun derse bizim için bahtiyarlık olur.

Herkese niyetine göre amelinin karşılığını lütfedecek olan Allah'a şükürler olsun.

**16.3.1980M, 1400H
ÜSKÜDAR**

Hicretin 1400.cü Yılı Münasebetiyle Tertiplediğimiz Umre ve Ortadoğu Gezisi ile ilgili

YOLCULUK HAZIRLIĞI

1978-79 yılında İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsünden mezun olmuş ve Üsküdar'da sürdürmekte olduğum İmam-Hatiplik vazifesi yanında, daha evvel mezun olduğum İstanbul İmam-Hatip Lisesi'ne de haftada sekiz saat derse girmektedirim.

1979-80 ders yılında İstanbul İmam-Hatip Lisesi son sınıf talebeleri, Hicrî 1400 vesilesi ile bir Umre ve Ortadoğu gezisi tertiplemek istiyorlardı. Bu sebeple, meslek dersleri öğretmenlerinden M. Salim GÖK Bey'e rehberlik için müracaatta bulunmuş ve olumlu cevap almışlardı. İkinci öğretmen olarak aynı teklifi bana da söylediklerinde, zaten-benimde böyle bir arzu içinde olduğumu, bu sebeple de İst. Y.İ.E. kafilesi ile gidebilmek için teşebbüsümü sürdürdüğümü ifade ettim. Ancak bu durumda kendi talebelerimizin teveccühüne uyararak onlarla gitmeye karar verdim. Gördüm ki diğer öğretmen arkadaşta bir ümitsizlik var. Bu yüzden biraz cesaretsiz davranıyordu. Bu durumda organize işinde muvaffak olabilmemiz için gerekli formalitelerin süratle tamamlanmasını temine çalıştık. Talebelerin vermesi gereken evrakları (Hüviyet cüzdanı sureti, ikametgâh ile sekiz adet fotoğraf ve askerlik tecil belgesi...) aldıktan sonra resmi müracaatımız için gerekli olan:

1. On adet, geziye katılanların ismi, baba ismi, doğum yeri ve yılı... Yazılı olan Okul Müdürlüğü tasdikli listesi
2. Altı adet gezi güzergâhını gösterir liste
3. Kafile başkanının Okul Müdürlüğüne hitaben gezi sorumluluğunu yüklediğine "dair dilekçe
4. Okul Müdürlüğünün İl Milli Eğitim Müdürlüğüne hitaben yazılmış üst yazısı...

Bu evrakları tamamlayarak İl Milli Eğitim Müdürlüğünden Ankara'da bulunan Milli Eğitim Bakanlığı Dış Münasebetler Müdürlüğü'ne havale ettirdik. Elden götürdüğümüz evrakları, Emniyet Genel Müdürlüğü ile gerekli yazışma yapıldıktan sonra almak üzere buraya bıraktık. Yirmi gün sonra neticeyi alabileceğimizi söylemişlerdi. Verilen müddet sonunda telefon ettiğimizde henüz yazışma neticesinin gelmediğini söylediler. Anlaşılan iş takip istiyordu. Hemen iki talebimizi Ankara'ya yolladık. Kendilerine yardımcı olması için Ankara İmam Hatip Lisesi Müdürlüğüne bir mektup yazdım. Sağ olsun ilgilenmiş ve iki gün uğraştıktan sonra gerekli müsaade alınmış olup ilk adım atılmış oluyordu...

Hemen İstanbul Emniyet Müdürlüğü'ne Pasaport için müracaat ettik. Zamanımız, okulların tatili erkene alınmış olması dolayısıyla çok daralmıştı. Bu sebeple bir hafta zarfında her şeyin hazır olması gerekiyordu. Oysa emniyetten öyle formaliteler isteniyordu ki bu zaman içerisinde yetiştirilmesi mümkün değil...İsteklerin kimini hallettik. Halledemediğimizi, bir tanıdık vasıta olarak kabul ettirdik. Nihayet rekor denilecek bir zaman içerisinde, üç günde otuz iki kişilik toplu pasaportu elimize almış bulunuyorduk. Bu kadar uğraşmamıza rağmen yedi öğrencimizi evrak eksikliği yüzünden geri bırakmak zorunda kalmıştık. Bilhassa yaşı tutmayanlar için, babasının yanında bir de annesinin noterden muvaffaktı isteniyordu. Son saatlerde bu mümkün olmayınca otuz dokuz kişilik kafilemiz otuz ikiye düşüyordu.

Bütün bu işlemleri yürütürken, bir taraftan da bir araba ile anlaşmıştık. Bu işle M. Salim Gök Bey ilgileniyordu. Hallolmuş kabul ettiğimiz bu meseleden dolayı sonradan büyük sıkıntı çekecektik...

Pasaportumuzu elimize alınca hemen Ankara'ya gittik. Kar ve şiddetli soğuk vardı Ankara'da. Ankara İmam Hatip Lisesi Müdürlüğü'nün bize tahsis ettiği okul arabası ile hemen Suudi Arabistan elçiliğine gittik. İki günümüzü Elçilik kapılarında geçirdiğimiz halde vize alamamıştık. Hatta Korkut Özal ve diğer bazı zevatı araya koyduksa da netice alamadık. Konsolosluk pazartesi tekrar uğrayın diyordu. Oysa biz cumartesi ve Pazarı Ankara'nın o şiddetli soğuşunda nasıl geçirebilirdik? Bu durumu izah ettik. O zaman bizim işimizi İstanbul Konsolosluğundan da halledebileceğimizi söylediler. Oradan zorlukla karşılaşırsak telefonla yardım isteyebileceğimiz vadini alınca İstanbul'a dönmeye karar verdik. Ankara'da kısa zamanda diğer elçilikleri de dolaştık. Ancak Suriye ve Irak'tan aynı cevabı aldık. Yalnız Ürdün Konsolosluğu bize gerekli kolaylık ve ilgiyi göstererek pasaportumuzu hemen vize yaptı.

Akşamın dondurucu soğuşunda bindiğimiz otobüsle sabaha yakın İstanbul'a geldik. Çaresiz Pazartesi'ye kadar bekledikten sonra, sabahleyin doğru Suudi Arabistan İstanbul Konsolosluğu'na vardık. İlk görüşmemizde, şimdiye kadar böyle toplu vize hiç vermediklerini, bunun, için de Ankara'nın talimatı gerektiğini söylediler. Hemen bitişikteki bir telefonda Ankara'ya bir telefon açtık. Bize verilen cevabı bildirerek vaat edilen yardımı talep ettik. Hemen teleksle gerekli talimatı vereceklerini söylediler. Aradan on beş dakika geçmemişti ki Konsolosluğa vardığımızda " Bizde şimdi sizi arayacaktık " dediler. Bütün ümit ışıklarımız yanmıştı. Bu ana kadar kimse gidebileceğimize inanmadığı halde şimdi herkesin yüzü gülüyordu. Fakat yine de iş bitmiş değildi.

Konsolosluğun bazı şartları vardı ki yine zaman gerektiriyordu. Bizim ise kaybedecek bir günümüz dahi kalmamıştı. İstekler arasında bir otobüs ile noterden mukavele, İstanbul Müftülüğünden kefalet mektubu gibi şeyler vardı. Bunları o gün temin ettikten sonra Salı günü tekrar gittik. Bu sefer de başka istekler çıkmasın mı?

Konsolosluk, Nasreddin Hoca misali, ipe un seriyordu. Otobüsle yapılan mukavelede sadece Suudi Arabistan'a götürmek yazılmışta geri getirmek yazılmamış; ya otobüs sizi geri getirmezse? Hem ayrıca kişi başına On bin TL olmak üzere toplan üç yüz yirmi bin liralık bir teminat mektubu da getirmemiz gerekiyormuş. Herkesin sinirleri iyice gerginleşmişti. Fakat ümitlerimiz tamamen suya düşmüş sayılmazdı. Bu yüzden sabretmemiz gerekiyordu. Gerçi söylenenleri normal karşılamak mümkün değildi. Zira bir gün önce "Bunlardan başka bir şey lazım mı?" diye sorduğumuzda, bunlar söylenmemişti bize... Konsolosluk 'tan ayrıldık. Herkes teminat mektubunu temin etmeye çalışıyordu. Sonunda Kadıköy İmam Hatip Lisesinden tercüman öğretmen olarak aramıza aldığımız Yusuf Karaca Bey, Müslüman bir zenginden 320 bin TL'lik bir teminat mektubu alınca hemen konsolosluğa vardık. Artık söyleyecek başka sözleri kalmamıştı. Yıldırım hızıyla, kişi başına ikişer nüsha olmak üzere formları Arapça olarak doldurduk. Az sonra Pasaport vizelenmiş olarak elimizde idi.

Suriye konsolosluğuna iki saate kadar gidebildiğimiz takdirde oradan da vize alabilecektik. Yetiştik ve aldık. Oradan da hemen Irak Konsolosluğu'na vardık. Vizeyi ancak yarın alabileceğimizi söylediler. Hlbuki daha evvel konuşmuştuk, fakat ne are. Pasaportumuzu Irak Konsolosluğu'na bırakarak arabamızın peşine koşmaya başladık. Perşembe günü hareket etmeyi düşünürken bir de ne görelim? 125.000 TL 'ye anlaşmış olduğumuz,79 model ve yurt dışına çıkışı olduğu bize bildirilen arabamız ortada yok. Meğer bu araba daha evvel gümrükte kaçak eşya ile yakalandığından, bizim haberimiz olmadan bizi devrettiği araba imiş karşımızdaki... O da eski model olduğu ve bir firmaya kayıtlı bulunmadığı için yurt dışına ıkamıyormuş,. Bunları hareket saatimizden bir kaç saat önce öğreniyoruz. Herhangi bir araba ile yeniden anlaşmamız mümkün değil. Çünkü arabanın muamelesi en az iki üç gün sürer. Bizim ise bir gün bekleyecek zamanımız kalmadı. Bunlarla hesaplaşmayı dönüşe bırakıyoruz. Ortadoğu'ya sefer yapan, dolayesi ile çıkışı olduğu için de her an gidebilecek bir firma otobüsü ile anlaşmaktan başka çaremiz kalmamıştı. Birkaç yere müracaat ettikten sonra Has turizm ile anlaştık. Biz 170.000 TL vereceğiz. Geri kalan her türlü masraf onlara ait. Gezi süresi ise 22 gün. Perşembe günü akşam mukavele imzaladık. Cuma günü Cuma namazına müteakip Fatih Camii nnden hareket etmeyi kararlaştırarak hepimiz evlerimize gittik. Artık sinirlerimiz biraz gevşemiş ve rahatlamıştık.

Suudi Arabistan evvelce pasaportumuza gideceğimiz otobüsün plakasını yazdığından, şimdi yolda bir aksilik çıkmaması için bu otobüsü değişikliğini tashih ettirmemiz gerekiyor. Firma sahibi ile beraber Cuma sabahı Suudi Arabistan Konsolosluğu'na gittiyse de bu isteğimizi yapamayacaklarını, hatta şu saatten itibaren bir daha toplu pasaport vizesi dahi vermeyeceklerini ifade ettiler. Demek ki bir gün sonraya kalsak bizim işimizde olmayacakmış...

Allah Kerim diyerek yola çıkmayı kararlaştırdık. Gerçi araba değişikliğimiz bize sonra hiçte engel ıkartmayacaktı... ıkartsa bile: Diğer arabamız hududa gelmeden arızalandığı için arabamızı değiştirmek zorunda kaldık; diyerek bu meseleyi geçiştirmek mümkünmüş...

Bütün işleri bitirdiğimiz anda Cuma saatine az bir zaman kalmıştı. Otobsmz okulun önüne çekmiş ve eşyaları yklemiştik. Çileli ve yorucu bir hazırlıktan sonra otobüsümüz Fatih Camii önünde harekete hazır... Cuma namazını kılıp, otobüse binerek Eyüp Sultan'a hareket edeceğimiz sırada bir de baktık ki eski anlaştığımız şoförler geliyor. Ehliyet ve pasaportlarını istiyorlarmış. Kendilerine bunun mümkün olmadığını, dönüşte kendileriyle görüşüp hesaplaştıktan sonra meseleyi halledebileceğimizi söyledim. Fakat etrafta bulunan kalabalık ve bilhassa Emin Sara hocamızın ısrarı üzerine sadece ehliyetlerini kendilerine verdim. Pasaportlarını vermediğim için, sonra Eyüp Sultan'da yine karşımıza ıktılar. Yanlarında birde polis var. Polise durumu izah edip pasaportlarını kendilerine vermeden yolumuza devam ettik. (Döndükten sonra bunun için evime kadar geldilerse de pasaportlarını vermediğim gibi ek bir üst yazı ile alındığı yer olan Kastamonu Emniyet Müdürlüğüne gönderdim onları...)

Yeri gelmişken şunu hemen ifade edeyim ki böyle bir ziyaret ve geziye çıkacak kimseler otobüsü ve şofrlerini hem çok iyi seçmeli hem de mukavelelerini sağlam imzalamalıdırlar. Her şey baştan en ince teferruatına kadar karara bağlanmalıdır...

Evet, Şimdi hareketten itibaren yol hatıralarımıza baŐlayabiliriz...

İSTANBUL'DAN HUDUDA...

25.1.1980 Cuma günü Fatih Camiinde namazı kıldıktan sonra otobsmze bindiğimizde kalabalık bir cemaat tarafından uğurlanıyorduk. Emin Sarağ hocanın talebelere hitaben yaptığı kısa konuşmayı müteakip, o zaman İstanbul İmam Hatip Lisesi Müdür Vekilliğini yürütmekte olan mer Adil Dolay Bey'de "gle gle, yolunuz açık olsun" dileğinde bulundu ve hareket ettik.

Günlerdir âdeta bir sinir harbi yapıyorduk. Buna rağmen Şimdi herkeste bir sevinç ve heyecan var. Hepimiz gideceğimiz mübarek toprakları düşünmeye başladık. Bu duygular içerisinde ilk durağımız Eyüp Sultan oluyor...

Camide iki rekâat Tehiyat'l Mescid namazı ve kısa bir ziyaretten sonra yola devam ediyoruz.

Kafilemizin nc ve misafir Ğretmeni Yusuf Karaca Bey Erenköy'de oturduğundan onu Göztepe sapağından alıp yola revan olduğumuz da saatler, 17.00' ı gösteriyordu... Demirel hükümetinin yaptığı yeni devalüasyon sebebiyle mazot satıŐlarına da zam yapılacağından satıŐlar durdurulmuŐtu. Bu yüzden, yolda mazot alamıyoruz. Nihayet akşam haberlerinde fiyatlar açıklandı. Fiyatlar yüzde yüz artarak 10 TL'den 20 TL'ye yükselmiŐti. (mazot) Fakat yine de mazot alamıyorduk. Bolu Şehir merkezine vardığımızda mazotumuz iyice azalmıŐtı. Hele Ankara'dan ileride mazot olmadığını öğrenince iyice telaŐlanmıŐtık. Bolu'da petrol bayilerinde mazot var ama vermiyorlardı. aresini sorduk; ancak Validen emir getirirseniz olur dediler.

Gece saat yirmi üç... Vali konağına gidiyoruz; kapıda bir bekçi. Vali ile görüşmek istediğimizi söylüyoruz. Vali bey yattı diyor. Telefonunu isteyince bilmediğini ifade ediyor. Ona yle talimat verildiği belli, gidip başka bir yerden vali beyin telefonunu öğrenip telefon ediyoruz kendisine... Gecenin bu saatinde rahatsız ettiğimiz için özür dileyerek sze baŐladım ve durumu anlattım. KonuŐmamızın muhtevasını teferruatıyla anlatmaksızın netice olarak ifade edeyim ki, petrol bayisine telefon edip 150 litre mazot almamızı sağladı. Sağ olsun.

Yolumuza devam ederek sabahın erken saatinde Konya'ya vardık. Biraz uyuduktan sonra, insan kulağını okŐayan tatlı ezan nağmeleri ile uyandık. Namazı kıldıktan sonra Şiddetli soğuk sebebiyle bir kahvede bir müddet oturduk ve Mevlana müzesinin açılmasını bekledik. Saat dokuzda müze açıldı ve ziyaretimizi yaptık. Sonra Şehirde mazot arayıp bulamayınca yolumuza devam ettik. ÖĞleden sonra Niğde'nin UlukıŐla kazasına gelince mazotumuz tamamen bitmiş bulunuyordu. Mazot bulamadığımız takdirde burada beklemek zorundaydık. Günlerden cumartesi. Namazı kıldıktan sonra Müftünün evini soruyoruz. Az sonra gelen vaiz Efendiden müftünün izinde olduğunu Ğrendik. Yerine kendisi bakıyormuŐ. Allah razı olsun, bize yakın alâka gösterdi ve beraber emniyete gittik. Oradan kaymakamın evine telefon aarak bizim için mazot istedi. Kaymakam solcu olmasına rağmen bize 150 litre mazot temin etti. Artık aldığımız bu mazotla sınırı geebilecektik. Yolumuza devam ederek Adana-Dörtyol'dan yol ağığı olarak limon ve portakal aldık. İstanbul'da kilosu 25 TL olan portakal burada on lira...

Yatsıdan sonra geç vakitlere doğru Türkiye'deki yolumuzun son durağı olan Hatay'a gelmiş bulunuyoruz. Şoförümüz buralı... Bazı işlemler için geceyi burada geçirmemiz gerekiyor. Sabah oluyor ve sabırsızlıkla hareket saatini bekliyoruz. Bu arada yapılmış devalüasyon sebebiyle, şoförün buradaki ortağı verdiğimiz parayı az buluyor. Hayli tartışmadan sonra ücrete 15.000 TL daha ilâve etmek zorunda kalıyoruz. Aksi halde bizi getirse bile tatsızlık olacak. Böylece verdiğimiz araba ücreti 185.000 TL olacaktı... Bunun 70.000 TL sını döndükten sonra ödedik.

27 Ocak Pazar günü saat 11.30 da Hatay'dan sınıra doğru hareket ediyoruz. Sınır çok yakın. 25-30 dakika sonra sınırdayız. Hiç bir aramaya tabi tutulmadan kısa zamanda Türk hududundan ayrılıyoruz. Az sonra vardığımız Suriye girişinde valizlerimizi indirtiyorlarsa da arama yapılmadan tekrar yerlerine koyup yolumuza devam ediyoruz.

Artık yabancı yollarda ilerliyoruz. Buralarda mazot sıkıntısı yok. Hem de sudan ucuz...

Hepimiz, ilk defa yurt dışına çıkmanın heyecanını yaşıyor ve dikkatle etrafi seyrediyoruz.

HUDUTTAN HALEP'E...

Hatay'dan yola çıkarken, ilk durağımızın Halep olacağını planlamıştık. Suriye girişinden sonra yaklaşık bir saatte Halep şehrine ulaşmıştık. Hemen otobüsümüzü Zekeriya Aleyhisselâm camiinin yakınında bir garaja bırakarak ikindi namazını kıldık. Halep'te yaklaşık beş-altı saat kalacağımızı bildirerek talebeleri serbest bıraktık.

Bu arada Yusuf Karaca Bey son olarak yirmi sene önce görüştüğü Suriyeli Dr. Hasan Neccar Bey'le görüşmek istiyordu. Beraber dolaşmaya başladık. Adres dahi bilmiyoruz. Birkaç yere sorduktan sonra bir yazıhaneye girdik. İçeride iki kişi var; biri Türk asıllı imiş. Azda olsa-Türkçe biliyor. Yazıhane sahibi olan zat, rehberden arayarak doktor 'un telefonunu buluyor. Yaklaşık on-on beş defa çevirdi ise de telefon çıkmayınca, Yusuf Bey Arapça olarak: lütfediniz bir defa da ben çevireyim; belki benim elim uğurlu gelir diyerek aldığı telefonu çevirdiğinde hemen çıkmaz mı? Hayret ediyorlar ve gülüyoruz. Ancak bu seferde telefona cevap veren yok. Çıkıp yazıhaneyi bulmaya karar veriyoruz. Uzun bir arayıştan sonra nihayet buluyorsak ta gerçekten içeri de kimse yok. Dönüp arabamızın yanına geliyoruz.

Otobüsün yanında kalan talebelere bir kaç tanesi, yakında bulunan bir mağazayı işaret ederek: şu büyük mağazanın sahibi bizi sokaktan çağırarak çay ikram etti. Biz fazla konuşmadık; sizinle de görüşmek istiyor hocam dediler. Yanımıza birkaç talebe de alarak üç öğretmen, gösterilen yere, selâm vererek giriyoruz. İçeride olan kişilerden dükkân sahibi olan, yaklaşık 60-65 yaşlarında sakallı bir zat. Bize o kadar sıcak ve yakın bir alâka gösterdi ki doğrusu mahcup olduk. Sonradan öğrendiğimize göre bu zât; İbadürrahman Cemiyeti Başkanı imiş. Akşam namazından sonra, bu cemiyetin yaptırdığı büyük bir külliyei gezdik. İçinde büyük bir cami, on beş katlı bir hastane, hanımlar için biçki-dikiş yurdu ve çocuk eğitim merkezi bulunan mükemmel bir külliye... Bu modern tesis henüz tamamlanmamış, kısmen hizmete açılmışsa da büyük bir kısmının sadece kaba inşaatı tamamlanmış durumda...

İşte bu külliyei yaptıran cemiyetin başkanı Muhammed Mahmud Badıncı ile tesadüfen tanışmış oluyorduk. Yaşına rağmen, enerji, heyecan ve aksiyonuna hayran kaldık. Talebelere zorla 600 Suriye Lirası verdi. (ONBİN TL.)

Bu arada Dr. Hasan Heccar'la telefonla görüşmüş ve randevulaşmıştık. Kendisi ile Yatsı namazından önce İbadürrahman Camiinde buluştuk. Aradan uzun zaman geçtiği için Türkçeyi zor konuşuyordu. Tıp tahsilini İstanbul'da yaptığı için Yusuf Bey'le buradan tanışıyorlar. Kısa konuşmamız esnasında yakında hapisten çıktığını öğrenince kendisine bazı sualler sormak istedim. Ancak konuşmaktan çekiniyordu. Sadece "Zafer çok yakındır inşallah" diyebildi. Söylediklerinden söyleyemediklerini de anlamıştık. Kendisini bekleyenler olduğu için vedalaşıp ayrıldık.

Yatsı namazını müteakip ayrılmak istediğimizde Muhammed Mahmud Bey kalmamız için çok ısrar etti. Gitmekte kararlı olduğumuzu bildirince talebelere hitaben kısa bir konuşma yaptı. Bu arada nurlu beyaz sakalları gözyaşlarından ıslanmıştı. Doğrusu bizde gözyaşlarımızı tutamamıştık. Etrafında Suriyeli gençler vardı. Aramızdaki sınırlar bir gün kalkacak inşallah diyerek kucaklaşıp ayrılıyoruz.

İşte bu görüşme ve temaslarımızdan sonradır ki, Suriye hududundan çıkıncaya kadar katil Esat'ın polisleri bizi takip etmiştir. Bu korku bile onların sonunun ne kadar yakın olduğunu gösteriyor.

Yeri gelmişken İhvan-ı Müslimin ve Suriyeli Müslümanlar hakkında biraz malûmat vermek isterim; İhvan-ı Müslimin' in Suriye'deki kolu, görebildiğimiz kadarıyla iyi bir teşkilat. Öğrendiğimize göre, inancını hayatına yansıtmayanlar teşkilatta asla söz sahibi olamazlar. Kaldı ki reis olmaları hiç söz konusu değil... Bu bakımdan Türkiye'deki teşkilatlarımızın durumu yürekler acısıdır. Teşkilatın yapısı böyle sağlam olunca içine ajan kolay kolay giremez.

Teşkilât mensubu bir kardeşimizle konuştuk. Bize anlattığına göre: İhvan-ı Müslimin hareketi başlangıçta Tağutî Rejim tarafından keşfedilememiş... Aradan uzun yıllar geçtikten sonra, rejimin uşakları tarafından vurulan bir kardeşimiz şehit olmadan evvel kanı ile caddeye teşkilatın ismini yazmış ve böylece rejim teşkilatımızın varlığından haberdar olmuş... Teşkilatın herhangi bir mensubu yakalanacak olsa bile fazla bir bilgiye sahip olmadığından, kendisinden sır alınması mümkün değil... Biz Suriye'de iken teşkilat mensubu gençlerden her gün en az iki-üç kişi tutuklanıyordu. Hatta birkaç gün önce üç oğlu birden tutuklanan, bir müslümanla tanışmıştık. Hiç üzülmeyeceğini bilâkis bunu şeref kabul ettiğini anlatmıştı bize... Türkiye'de bu şuura sahip kaç baba bulunur acaba?

Bazı şehirlerde İhvan-ı Müslimin 'in hâkimiyeti kesin. Zaten şehre girerken bu durum hemen fark ediliyor. İleride yeri gelince bu şehirlerden bahsedeceğiz inşallah...

HALEP'TEN ŞAM'A

Halep'ten Pazar günü (Pazar tatil günü değil) saat yirmi bir de hareket edebildik. Yol boyunca marş ye ilahi söylüyor talebelerimiz...

Hareketimizden tam iki saat sonra Hama şehrine vardık. İşte Müslümanların kesin hâkimiyetinde olan bir şehir. Gece olmasına rağmen bu durum apaçık müşahede edilebiliyor. Bir gece sonra Mevlit Gecesi olduğundan tüm cami ve caddeler bez pankartlarla donatılmış. Her tarafta canlılık hâkim. Ne yazık ki bu şehirde fazla kalma imkânımız olmadı.

Hama 'dan hareketimizden kırk beş dakika sonra Humus şehrine vardık. Hama kadar kesin olmasa bile burada da Müslümanlar hâkim durumda imiş... Hatta ifade ettiklerine göre zalim Esat buralardan geçemezmiş. Humus 'ta da fazla kalamıyoruz. Yol üzerinde bulunan Halid Bin Velid Camiini ziyaret edip bu büyük sahabe'nin ruhuna birer Fatiha okuduktan sonra yolumuza devam ediyoruz.

Humus 'tan ayrıldıktan iki buçuk saat sonra Şam'a varmış bulunuyorduk. Gece saat iki otuz. Sabaha kadar arabanın içinde uyuyoruz. Sabah ezanı ile birlikte kalkıp Emevi Camiinde namazımızı kaldıktan sonra, kabri burada bulunan Yahya Aleyhisselâm'ın ruhuna birer Fatiha okuyoruz.

Bu sırada camii içerisinde Fıkıh dersi okutan Feth-ül İslâm Medresesi Müdürü Abdürrezzak Halim Efendinin ders halkasına biz de oturuyoruz.

Hoca efendi, dersi kesip bize hoş geldiniz dedikten sonra kısa bir sohbette bulunuyoruz. Türkiye'ye geldiğini bazı hoca efendileri yakinen tanıdığını söyledi bize. Karşılıklı bu kısa konuşmadan sonra vedalaşıp ayrıldık.

Suriye'yi umduğumuzdan çok farklı olarak bulmuştuk. On milyona yakın nüfusunun sadece yarım milyona yakın bir kısmı Nusayri olmasına rağmen düzenin köşe başlarını tamamen işgal etmişler. Ama bütün baskılara rağmen Müslümanlar için zafer pek uzakta gözüküyor.

Mevlit gecesinde Medine'de, Mescid-i Nebevi'de bulunmak istediğimizden Suriye'de fazla kalamadık. Bu yüzden, aşağıda isimlerini yazacağım ziyaret yerlerinden bazılarını gidemedik.

SURİYE'DEKİ ZİYARETLER

1. Emevi Camii Şam
2. Yahya A.S. Şam
3. Selahattin Eyyubi Şam
4. Ebu Hureyre Şam
5. Muaz Bin Cebel Şam
6. Bilâli Habeşi Şam
7. Hz. Hüseyin Şam
8. ZülKifl A.S. Şam
9. Zeynel Abidin Şam
10. Muhiddin-i Arabi
11. Hz Hüseyin'in kızı
12. Sitti Zeynep (Şam)
13. Halid Nakşibendi
14. Kırklar ve Yediler
15. Peygamber (sav) Ayak izi
16. Pamuk Baba
17. Sinan Paşa Camisi
18. Mithat Paşa Camisi
19. Lala Paşa Camisi
20. Zekeriya A.S. (Halep)
21. S. Selim Cami (Şam)
22. Halid Bin Velid Camii (Hama)

Öğrendiğimiz kadarı ile Şam'da ve diğer şehirlerdeki ziyaret yerleri bunlardır... Evet, Şam'dan Pazartesi saat 14.15 de hareket edip iki saat sonra Suriye sınırından çıkıp Ürdün sınırına girmiş bulunuyorduk. Ürdün gümrüğünde bir saat kadar kaldık. Usulen yapılan bir aramadan sonra yolumuza devam ettik.

ÜRDÜN'DEN SUUDİ ARABİSTAN'A...

Toplam nüfusu üç buçuk milyon olan Ürdün'ün girişinde ilk şehir Remsa... Durmadan yolumuza devam ederek bir saat sonra vardığımız Mefrek şehriden de transit geçiyoruz. Bir saat sonra ise Ürdün'ün başkentten sonra en büyük şehri olan Zerga şehrine gelmiş bulunuyoruz. Nüfusu yaklaşık iki yüz bin civarında.

Burada hem geçmekte olan akşam namazını kılmak hem de kalmamış olan ekmeğimizi almak için kısa bir mola veriyoruz. Burada kaldığımız süre içerisinde ilgi çekici bir tesadüfle karşılaşmadım. Akşam yemeğini yiyebilmek için ekme almamız gerekiyordu. Öğretmen arkadaşlar bu vazifeyi bana vermişlerdi. Şehrin merkezine doğru bir müddet yürüdükten sonra etrafta fırın görmeyince sordum. İlerde bir yer tarif ettiler. Tarif edilen yere doğru gittikçe otobüsümüzden bir hayli uzaklaşmıştım. Orada bir pastahaneye girip fırını tekrar sorduğumda, o anda oradan alışveriş etmekte olan kırk yaşlarında, sakallı bir zat Arapça olarak bir dakika beklerseniz yardımcı olabilirim dedi. Bir iki dakika bekledikten sonra beni fırına getirmekle kalmadı; bütün ısrarıma rağmen ekme parasını da bana vermedi. Arabamızın yerini, sordu, söyledim. Buyurun sizi götürüyüm dedi ve arabaya bindik.

Otobüsümüzün yanına varıncaya kadar sohbet ettik. Adı Fuat Ali Muhammed El-Ömri imiş. Kendisi Ürdün Sarayının İmamı imiş... Bende İstanbul İmam Hatip Lisesinde öğretmen ve ayrıca İmam-Hatiplik yapmakta olduğumu söyleyince gülümsedi. Bana hangi mezhepten olduğumu sordu, Hanefi deyince, bende Hanefi'yim dedi. Türkleri çok sevdiğini ve onlardan çok şey beklediklerini, Âlem-i İslâm'a önderlik yapmamız gerektiğine işaret etti.

Otobüsümüzün yanına geldiğinde arabasını bir kenara park edip beraber bizim otobüse çıktık. Arkadaşlar beni merakla bekliyorlarmış. Rehberimi kendilerine takdim edince bu tevafuka onlar da şaşılar. Üç-beş kelâmdan sonra kucaklaşarak ayrıldık. Başka bir yere durmadan Medine'ye doğru yol almak kararındayız. Bu sebeple Amman'dan transit geçtik.

Zerga'dan ayrıldıktan iki saat sonra Maan şehrine ulaşmıştık. Burada da kalmadan yola devam ediyoruz. Ürdün çıkış kapısına Maan'dan sonra beş saatte varabildik. Kapıda duran asker genç bir çocuk... Uyuyordu. Kendisini, zorla uyandırdık. Başında sallanıp duran kasketi ile sonradan hayli eğlence konumuz oldu... Arap ülkelerinde, bilhassa Suudi Arabistan'da askerlik ücretli olduğundan, çocuk denecek yaşta asker görebileceğiniz gibi aksakallı asker görmeniz de mümkün.

Ürdün çıkışından az sonra Suudi Arabistan gümrüğünde aranıyoruz. Valizleri indirip bindirmek bir saatlik vaktimizi alıyor. Sonra yola devam ediyoruz.

SUUDİ ARABİSTAN YOLLARINDA

Huduttan ayrıldıktan bir saati aşkın bir zaman sonra ilk durağımız Tebük oldu. Tebük'ü görünce, Allah Resul'ünün, kavurucu bir yaz sıcağında otuz bin kişilik ordusu ile Medine'den çölü aşarak Tebük'e yaptığı sefer geldi aklımıza... Aradan 1391 hicri yıl geçmişti. Şimdi biz de dünya gözü ile bu toprakları görmenin bahtiyarlığını yaşıyoruz...

Nur şehri Medine'ye bir an önce varabilmek için yola devam ediyoruz. Bir müddet sonra sabah namazını kılmak için mola verdiğimizde Medine'ye 50 km'lik yolumuz kalmıştı. Namazdan sonra tek olan şoförümüzün uyuyabilmesi için iki saatlik bir dinlenme ve yemek faslını müteakip çölden hareket ediyoruz.

Hareketimizden yirmi dakika sonra Teyma denilen küçük bir kasabaya ulaşmıştık. Buradan mazot alarak(litresi Türk parası ile 150 krş.) yolumuza devam ettik. Çölde yılan gibi uzanan asfalt yollar bomboş...

Hayber'e doğru yaklaştıkça heyecanımız artıyor... Teyma-Hayber arası iki buçuk saat çekti. Hayber'le birlikte yeşillik te göze çarpmaya başlamıştı.

Evet, şu anda karşımızda Hz. Ali (R.A.) nin kapıyı kalkan olarak kullanıp kumandanı, yahudi Merhab'ı yere tepeleyerek fethettiği kale duruyor. Kal'alar diyarı Hayber'de fazla, kalmadan yola devam ediyoruz; Allah Resul'ünün huzuruna varma anı yaklaştıkça heyecanımız doruk noktasına ulaşıyordu. Zira herkes, Efendimizin: "Kabrimi ziyaret eden sağlığımızda beni ziyaret etmiş gibi olur." buyurduğunun idrakindeydi.

İşte, Hayber'den hareket edeli henüz iki saati aşkın bir zaman olmuşken, ufukta Nur Şehri Medine gözükmeye başlamıştı. İslâm devletine beşik olmuş Medine... Efendimizi bağrına basmış Ensar'ın yurdu... Nebiler Nebisi'nin ilk defa Medine'yi teşrif ettiklerinde, Medine gençlerinin onu karşılarken söyledikleri "Talaal bedru aleyna..." ilahisini dinliyorduk biz de... Birden sesi keserek, salât-ü selâm getirdik Nebiler Nebisi 'ne... Bir daha... Bir daha...

MEDİNE

Arabamızı münasip bir yere park ettikten sonra topluca Mescid-i Nebevi 'ye gidip geçmekte olan ikinci namazını kıldık. Sonra hemen varıp, önce Allah Resul'ünü peşinden de arkadaşlarını selâmladık. Buradaki halet-i ruhiyemizi kelimelerle izah etmek mümkün değil.

Mescid-i Nebi'de, dünyanın dört bucağından gelmiş, renk, dil ve giyim farklılığına rağmen Efendimizin(sav.) manevi huzurunda halkalarmış dua eden insanların meydana getirdiği o muhteşem manzarayı seyrederken gözlerime inanamıyordum. Bir ara rüya mı görüyorum yoksa diye düşünmüştüm. Hayır, hiçte rüya görmüyordum. Oturup tekrar tekrar şükrettim Rabbime...

Bu arada, kafiledaki arkadaşlarla birbirimizden ayrılmıştık. Dışarı çıkınca Ömer-ül Faruk (R) kapısında toplanarak buluştuk. Orada okuyan Türk talebelerinden birkaç tanesi M. Salim Gök ile beni alıp Erzurumlu Hattat Mustafa Necati Bey'in medresesine götürdü. Tanışma faslından sonra bize yatacak yerimizi gösterdiler. Yerimiz, Mescid-i Nebi yakınlarında bulunan ve Türk talebelerinin kaldığı Beşir Ağa Medresesi yurdu idi. Arkadaşlar bu binanın Türklere ait olduğunu söylediler bize... Yaklaşık elliye yakın talebe kalıyor burada. Esasında yüz elli talebenin rahatlıkla kalabileceği bir yurt...

Akşam ve yatsıyı Mescid-i Nebi'de eda ettikten sonra, camide Mevlid gecesi ile ilgili bir program olup olmadığını soruyoruz. Kendinizi Türkiye'de zannediyorsunuz herhalde deyip güldüler. Burada böyle bir şey yapılmaz. Evlerde bile Mevlit okutmak yasaktır dedi talebe arkadaşlar. Yatsa namazından bir müddet' sonra da Mescid-i Nebi kapatıldığından (Olaylardan sonra düşünülen bir tedbir olarak) yurda döndük. Talebeler Türk radyosundan Mevlit dinliyorlardı. O geceyi istirahat ile geçirdik. Sabahleyin erkenden, birinci ezanı müteakip (Yaklaşık kırk beş dakika ara ile iki ezan okunur ve ikinci ezanı müteakip sabah namazı kılınır.)

Mescid-i Nebi'ye gitti isek de ön taraflarda zorlukla yer bulabildik. Camideki muhteşem manzarayı kelimelerle ifade etmek çok zor. Arapça ve İngilizce konuşabiliyorsanız, ismini dahi duymadığınız ülkelerden gelen Müslümanlarla konuşmanız mümkün...

Bir ikinci namazından sonra idi; kaza namazı kılmak için ayağa kalktığımda yanımdaki nur yüzlü ihtiyar elimden tutup oturttu beni... Arapça olarak ikindiden sonra namaz kılmanın mekruh olduğunu söyledi. Lâfı uzatmak istemediğimden, kaza namazı kılmanın bir mahzuru olmadığını söylemeden oturup konuştuk. Mezhebi Hanefi olan Burmalı bir müslüman. Kendimi tanıttınca sarılıp kucakladı beni.

Manasını anlayamadığım bir cümle söyledi ve peşinden ağladı. Beni de duygulandırdığı için ne dediğini tekrar sormadım.

Akşama doğru İskender Paşa imamı H. Mehmed Efendi ve Beykozlu H. Sami Efendi'nin sohbetleri varmış. Mehmet Efendinin evinde okuttuğu Mevlide arkadaşlardan bir kısmı gitmiş, bize nasip olmadı. Medine'de bulunduğumuz ikinci gün böyle münferit ziyaretlerle geçti. Aynı zamanda etrafı gezip tanımış olduk.

Medine'de kalacağımız üçüncü günü ziyaretlere ayırmıştık. Medine'ye giden hemen hemen herkesin tanıdığı Nimetullah Hoca vardır; cuma günleri Türk işçilerine vaz eder Mescid-i Nebi'de... Nevi şahsına münhasır bir kişiliği olan bu zat, ziyaretlere giderken bize de rehberlik etti. Fazla bir ilmi olmamasına rağmen tebliğ için gitmediği ülke pek azdır.

İşte bu rehberimizle otobüsümüze binip Medine deki meşhur ziyaretleri dolaştık.

Bu ziyaret yerleri şunlardır:

1. Uhud Harbinin cereyan ettiği yer ve bu savaşta şehit olan Efendimizin amcası Hz. Hamza ve diğer arkadaşlarının kabirleri... Kabirler üzerinde şimdi türbe bulunmamaktadır.
2. Hendek Harbinin vuku bulunduğu yer. Burada türbe şeklinde birkaç küçük mescit vardır. Birinde iki rekât namaz kıldık. (Altı mescit var burada)
3. Mescid-i Kibleteyn, malum olduğu üzere, Müslümanların ilk kıblesi Kudüs'e doğru idi. Efendimiz(Sav.) Mezkûr Mescid 'de namaz kıldırırken yüzünü Kâbe'ye döndürmesi emri gelince o istikamete dönmüş, önceki kiblede başlayan namaz yeni kiblede tamamlanmıştı. Bu mescidin adı buradan kaynaklanmıştır.
4. Mescid-i Kuba, bu mescid ilk yapılan mescittir.
5. Mescid-i Cuma, ilk cuma namazının kılındığı mescid bu mesciddir.
6. Cennet-ül Bakî, Ashab-ı Kiram'dan bazılarının medfun bulunduğu kabristanlık...

Bunlardan en uzağı şimdi gecekondur şeklinde bir köy olan Uhud... Oda araba ile on-on beş dakika ancak çekiyor... Diğer ziyaretler yol güzergâhından fazla uzak sayılmaz. Bu ziyaretleri dolaştıktan sonra münferiden gezip namaz vakitlerinde Mescid-i Nebevi'de buluşuyorduk.

Sabah ve yatsı namazından sonra Mescid-i Nebevi'nin etrafında seyyar satıcılar pazar kuruyor. Belediyece yasak olduğu için bu saatleri seçmişler. Birçok şeyi piyasadan çok daha ucuza satıyorlar. Bu pazardan da alışveriş ettik. Gezdiğimiz ülkelerdeki ticari piyasa hakkında hatıralarımızın sonunda toplu olarak malûmat vereceğiz inşallah...

Evet, Medine'de kaldığımız dördüncü günü de münferiden gezip dolaşmak, ziyaretlerde bulunmakla geçirdik. Şahit olduğumuz durumlardan biri de, gerek Medine ve gerekse Mekke'deki esnafın çoğunluğunun yerli olmaması... Ekseriyeti Pakistan'lı, Yemen'li ve Türkistan'lı... Yerli ahali dükkân açsa bile kendisi dükkânda durmuyor. Öğle-ikindi arası hemen hemen dükkânların hepsi kapalı. Paraya doydukları için içeri girip bir şey sorduğunuzda zorla cevap veriyorlar. Bu birazda karakter meselesi...

Medine'ye vardığımızın beşinci günü sabahleyin saat 11:00 Mekke'ye gitmek üzere Medine'den hareket ediyoruz. Yakında tekrar görüşmek dileği ile elveda Nur şehri Medine diyerek...

MEKKE'YE DOĞRU...

Medine'den ayrılırken, burada okuyan Türk talebelerinden bir grup ile Nimetullah Hoca'da bizimle beraber geliyordu. Onlarda Umre yapacaklardı. İhramlarımızı, Medine'den giydik.

İhramlı oluşumuz ve birazda vazifelerimiz ile ilgili bilgilerin tekrar ettirilmesi vazifesinin bana verilmesi not tutmamı aksattı. Bu yüzden Medine ile Mekke arasındaki durum hakkında tafsilata giremeyeceğim.

Bedir'e uğrayıp, Müslümanların müşriklere karşı kazandıkları ilk zaferin hatırasını yaşadık. Bedir şehitlerini ve Bedir kuyusunu ziyaret ettikten sonra yolumuza devam ettik.

Medine'den hareketimizi müteakip yaklaşık sekiz-dokuz saat sonra Mekke'ye ulaşmıştık. Böylece İstanbul'dan Mekke'ye (Suriye ve Ürdün üzerinden) gelinceye kadar yaklaşık 3.650 km'lik bir yol kat etmiş oluyorduk.

Mekke'ye vardığımızda, arabamız bizi Mescid-i Haram'ın yanına bırakıp park yerine gitti. Kâbe'yi ilk defa görmenin heyecanını yaşıyoruz. Kâbe'yi ilk görme esnasında yapılan duanın makbuliyetini bildiğimizden Rabbimize dua ettik. Tavaf ve Sa'y vazifemizi ifa ettikten sonra, Mescid-i 'Haram'ın hemen yanı başında bize tahsis edilmiş olan eve yerleştik. Traş olup ihramdan çıktığımızda üzerimize tatlı bir yorgunluk çökmüştü. Türkiye'de soğuk sıfırın altında seyrederken burada vantilatör dönmeden uyumak mümkün değil. Gece geç saatlerde yatıp, sabah erken de kalkıyoruz. Bu mübarek beldede uykusuzluk bile rahatsız etmiyor insanı...

Sabah Namazını Mescid-i Haram' da kıldıktan sonra orada bulunan meşhur Suriyeli müfessir Muhammed Ali Es-Sabuni ile tanışıyoruz. Burada ki ilim adamları çok mütevazı. Yere çömelip yarım saat kadar sohbetini dinledik. Türklere karşı muhabbeti olan bu zatın ahkâm ayetlerini tefsir eden iki ciltlik eseri meşhurdur. Bazı eserlerini alabilmemiz için, bize Rabıta'ya gitmemizi tavsiye ediyor, vedalaşıp ayrılıyoruz. Bu saatlerde Kâbe'yi tavaf edenlerin sayısı beş-altı yüzü geçmiyor. Daha sonra bin bin beş yüze çıkıyor bu rakam... Her şeyi arzu ettiğimiz gibi görüyor ve tutuyoruz. Tabii Hac Mevsiminde bu mümkün değil.

Kâbe'yi çevreleyen Osmanlı ve Suudi yapısı mescit binalarında, bilhassa Suud'un yaptırdığında Kâbe olayından kalma çok büyük zayıat var. Safa ile Merve arasında Zemzem suyunun aktığı bodrum katında diğer üst katın bilhassa tavanlarında milyonlarca kurşun izi var. Burada yeri gelmişken Kâbe olayı hakkındaki görüşümü kısaca belirtmek isterim.

KÂBE BASKINI ŞEKLİNDE DUYURULAN OLAY

Şunu peşinen ifade edeyim ki Kâbe olayı henüz bir muamma olmaktan çıkmış değildir. Duruma yakından şahit olanlar ve hatta olay anında içeride bulunanlar dahi kesin bir şey bilmiyorlar. Ortada dolaşan sadece kanaat ve yorumlar var. Fakat hadisenin cereyan tarzı yakından görülüp öğrenilince, olay hakkında fikir yürütmek biraz daha kolaylaşıyor. Dinlediğim yorum ve tetkiklerim sonucu edindiğim intibalardan benim vardığım kanaat şudur;

Bu olay uluslararası istihbarat güçlerinin, senaryosunu yazdığı belli merkezlerin kontrolü dâhilinde cereyan etmiş bir olaydır. Hadisenin görünürdeki faillileri, Suudi hükümetinin gayri İslami hal ve uygulamalarına karşı ayaklanmayı plânlayan vehhabi zihniyetli müslümanlardır. Başlarında olduğu söylenen ve Mehdi diye tanıtılan şahıs ise büyük ihtimalle bir istihbarat ajanıdır.

Kanaatimizi bir kaç cümle ile peşinen ifade ettikten sonra bizi böyle düşünmeye sevk eden emareleri açıklamak isterim;

Her şeyden önce, olayın görünürdeki faileri, ülkede bulunan birkaç büyük aşiretten Suudi hükümetine karşı olan birine mensuptur. Taraftarlarının yaklaşık iki milyona yakın olduğu yaygın rivayetler arasındadır. Bundan da kolayca anlaşılacaktır ki Suudi hükümetinin böyle bir gurubun varlığından haberdar olmaması mümkün değildir. Aynı zamanda olay öncesi Kâbe'ye kamyonlarca silâh sokulmasından hükümetin haberdar olmamasını düşünmekte çok zor. Hadi diyelim ki gafil avlanmışlar. Bu seneye kadar her hicri yılbaşında Kral Kâbe'yi ziyarete gelirmiş. Neden bu yıl gelmemiş? Bu da tesadüf diyelim...

Suudi hükümetinin olayı yansıma tarzı tamamen şüphe uyandırıcıdır. Olay sırasında Mehdi diye tanıtılan zatın yaptığı konuşma: "TV'den yayınlanmış ve bu şahsın Kureyş'e mensup olduğu açıklanmıştır. Oysa sonradan anlaşılmıştır ki bu şahıs Kureyş'e mensup olmadığı gibi, Amerika'da tahsil görmüş, yetişmiş bir şahıs... Kendisinin idam edilmediği rivayetleri de yaygın...

Şimdi İngiliz-Amerika ve İsrail'den oluşan şeytani güçlerin bu işten çıkarı ne? Suudi hükümeti böyle bir tertibe neden ihtiyaç duysun? Denecek olursa; Bir defa şu anda mevcut Suudi hükümeti tamamen İngiliz ve Amerika'nın güdümünde olduğu ve bu sebeple onların tam desteğine sahip bulunduğu herkesin kabul ettiği bir gerçek mi?

- Tamam.

- Suudi Hükümetinin muhaliflerinin bulunduğu ve teşkilatlandıkları da bilinen bir gerçek mi?

- O da tamam.

- O halde İngiliz ve Amerika, dostunu kurtaracak bir plan bulmuşsa fena mı yani?

Hem İngiliz ve Amerikalılar böylece bir taşla birkaç kuş birden vurmuş olacaktır.

- Nasıl mı?

Birincisi, çıkarlarına karşı hassas davranan dostlarına, muhaliflerini bertaraf etmek süratiyle vefakâr olduğunu ispat etmiş olmanın yanında, çıkarlarını hiç olmazsa bir süre daha garanti altına almış olacaktı. Bu vesile ile alacağı vaat ve koparacağı tavizler de ayrı tabii...

İkincisi ve belki daha mühimi, Hicri 1400 vesilesi ile bütün dünyadaki Müslümanların sevincini kursaklarında bırakarak, tüm dünyada gündemde bulunan İslam ve Müslümanları, gereğinde en mukaddes mabetlerine saldırabilecek kadar vahşi bir canavar gibi tanıtmak...

Olaydan sonra yayınlanan resimler bu açıdan çok ilginçtir.

-Peki, bunların hepsi ihtimal dâhilinde olsa bile, bu iş için neden Kâbe seçilmiş olsun?

-Esasen bunun sebebini anlamak çok basit...

-Nasıl mı?

Bunlar ahmak değil ya... Böyle bir temizleme harekâtı Kâbe'nin dışında başka bir yerde yapılacak olsa (ki bunu başarmak çok daha zordur.) tüm dünyadaki Müslümanların nefreti kazanılmış olacak. Buna mukabil, muhaliflerin elebaşları Kâbe'yi kurtarma operasyonunda (!) temizlenince Müslümanların nefreti değil takdiri kazanılmış olacaktı.

-İyi ama onların plânı böyle olsa bile, görünürdeki failer Müslüman olduklarına göre, böyle bir olay için mekân olarak Kâbe'yi seçmeleri, inançları ile tezat teşkil etmez mi?

-Evet... Yukarıda da belirtmiştim; Mehdi diye tanıtılan şahsın büyük ihtimalle İngiliz veya Amerikan ajanı olması mümkün ve muhtemeldir. Olayın görünürdeki faillileri, Kâbe 'de Kralı rehin alıp mikrofonu da ele geçirince, kıvılcımı her tarafa yayabileceklerine inanıyorlardı. Hem nasıl olsa böyle bir mekânda canları da emniyette sayılabilirdi. Ondan sonra silâhları ile harekete geçip aşiretlerinin de desteği ile ülke idaresine yön vereceklerdi.

Onların hesaplarında iş, kan dökmeye kalmayacaktı. Olayın böyle de cereyan edebileceğini kestirememiş ve saflıklarının cezasını canlarıyla ödemişlerdir. Onlara bu akli verdiren, anlaşılan hesabını çok iyi yapmıştı. Kim bilir iş işten geçtikten sonra onlarda bu işin farkına varmışlardır beklide... Eğer böyle bir hareketin zaman ve zemini iyi tayin edilmiş olsaydı başarıya ulaşma şansı çok büyüktü. Bir kere gören herkes kabul eder ki Suudi askeri, ciddi ve plânlı bir hareketi bastırarak güçte değildir.

Kâbe'deki çatışma on yedi gün sürmüştür. İçeridekiler sırf askere ateş ediyor ve attığı her kurşunla bir asker deviriyormuş. Bunun yanında askerler, içeriye milyonlarca kurşun yağdırmış, attıkları kurşunlarla tavanlarda sivrisinek avladıkları intibainı bırakmışlardır. Tavanlardaki kurşun izlerini görenlerin başka, türlü düşünmeleri çok zor. Görgü şahitlerinin ifadelerine göre, bu olay da en az yedi-seki yüz asker ölmüştür. Buna mukabil içeridekilerin sayısı en fazla altı yedi yüzü bulmazdı. Üstelik hadisenin bastırılabilmesi için Suud'un tüm askeri Mekke'ye getirildiği halde yine de dışarıdan yabancı asker getirme ihtiyacı duydukları ifade edilmektedir.

İngiltere ve Amerika, olayın görünürdeki faillerinin Kâbe'ye o kadar silahı sokmalarına göz yumduktmakla, Suudi askerinin acziyetini gözler önüne serdirmiş ve bu açıdan da başka bir zafer kazanmışlardır, Böylece Amerika, Suudi yöneticilerine zimmen demiştir ki: işte bak, siz bu kadar bir işi dahi, beceremeyecek durumdasınız. Bu bakımdan, saltanatınızın devamı için her zaman bize muhtaçsınız? O halde uşaklığınızı iyi yapınız.

Evet, sonuç olarak söylenecek söz şudur: iki milyona yakın taraftarına rağmen olayın görünürdeki failleri, liderlerini yanlış seçtiği gibi, zaman ve zemini de hatalı seçtikleri için, saflıklarının cezasını çekmişlerdir.

Olayın asıl failleri, saltanatlarını bir müddet daha sürdürebilirler; lâkin bileylenen muhaliflerin kini onları bir gün boğacaktır kanaatindeyiz.

Her şeyin en doğrusunu ancak Allah'u Teâlâ bilebilir. O hesabında yanılmayan ve mutlak galip gelendir vesselam...

Evet, Kâbe olayı hakkında bu kadarla iktifa edip hatıralarımızı anlatmaya devam edelim:

MEKKE'DEKİ GÜNLERİMİZ

Mekke'ye vardığımızın ikinci gününü etrafı gezip tanımakla geçindik. Tabii beş vakit namazda Kâbe'de buluşuyoruz...

Yine aynı gün Yusuf Karaca Hoca ile beraber Râbîta'nın merkezine gittik. Çok yakınlık gösterdiler bize. Kitap dağıtılan yerden bazı kitaplar verdiler. Zaten bu teşkilat, İslami Kültürün yayılması için dünyanın dört bucağına bedava kitap dağıtıyormuş... Kitap bölümüne Müdür olan zat bizi ısrarla evine davet etti. Vaktimiz müsait olmadığını ileri sürerek müsaade istedik ve ayrıldık.

Mekke'de bulunduğumuz üçüncü günde, henüz almamış olduğumuz Kuveyt vizesi ve talebelerin gezmesini temin için, otobüsümüzle Cidde'ye gittik. Talebelere dönüş için hareket saatini bildirip kendilerini serbest bıraktık. Biz de vize için Kuveyt elçiliğinin yerini öğrenmeye çalışıyorduk. Bu sırada orada bulunan bir hususi taksi şoförüne sorduk. Kendisi hemen bizi arabasına alarak tahminen bir saatten fazla bir zaman aradıktan sonra bulabildiğimiz Kuveyt elçiliğine bırakarak gitti. Suud'un yerlisi olan bu zata teşekkürden başka bir şey veremedik. Son model Amerikan arabası ile böyle bir insani ve İslami davranışı bizim ülkemizde kaç insan yapabilir?

Kuveyt elçiliği bize çok büyük müşkülâtlar çıkardı. Türk elçiliğinden resmen nota getirmemiz gerektiğini söylediler, getirdik. Yine ipe un sermeye başlayınca netice alamadan dönüp Mekke'ye gitmek zorunda kaldık. Yolda, bir Umre daha yapabilmek için, ihramlarımızı giydik. Böylece ikinci Umremizi yapmış olduk.

Mekke'deki dördüncü günümüzü Abdülaziz Üniversitesinde geçirdik. Burada birçok ülkeden gençlerle, görüşmemiz mümkün oldu. Aynı zamanda Şehit Seyit Kutup 'un kardeşi Prof. Muhammed Kutup Hoca bizim için iki saatlik bir konferans verdi. Diğer vilayetlerden gelen birkaç İ.H.L. kafilesi ile burada buluşmuştuk.

Muhammed Kutup Hoca K. Atatürk ile Mısır firavunlarından Nasır'ı mukayese ederek çok veciz bir konuşma yaptı. "Halkı Müslüman olan ülkelerden istiklalini hiç kaybetmeyen Mısır ve Türkiye'de İslam'ın diriliş ve zaferi İslâm âlemini diriliş ve zaferi olacaktır." inşallah dediği zaman salondaki gençler yüksek sesle tekbir getirdiler. (burada alkış yok tekbir var; ayağa kalkmada yok)

Muhammed Kutup Hoca konuşmasını bitirdikten sonra kendisine birkaç soru sordum. Suallerimden biri de İran ve Humeyni hakkında idi. Cevabı şöyle oldu. İran hakkında, konuşmayı henüz erken buluyorum. İran'daki olay şüphesiz büyük bir olaydır.

Fakat şahsen benim kafamda bazı istifhamlar vardır. Bu istifhamlardan biri de Suriye'deki Nusayri (Şia'nın müfrit bir kolu) Esad yönetimi ile İran arasındaki münasebetlerdir.

Burada yeri gelmişken ilâve edeyim ki, Şam'da iken sokaklarda, sık sık Humeyni'nin resimlerini, altında ise âşe Hümeyni (Yaşasın Humeyni) yazılarını görmüştük. Oradaki kardeşlerimiz bu yazıları, Katil Esad taraftarlarının yazdığını söylemişti. Gerçekten de Suriye ile İran arasındaki münasebetlerin böyle samimi bir görüntü arz etmesi, zihinlerde istifham uyanmasını haklı kılıyor.

Evet, Muhammed Kutup Hoca sorulan diğer, sualleri de cevaplandırdıktan sonra konferans dağıldı. 0 gün kalan vaktimizi de bir iki arkadaşın hususi davetine icabetle geçirdik.

Yatsıdan sonra, Suriyeli bir kardeşimiz, bizim kaldığımız eve gelerek talebelere hitaben bir konuşma yaptı. Türkiye 'deki siyasi durumu o kadar iyi biliyordu ki, doğrusu hayret ettik. Kendisinden Suriye hakkında sağlam bilgiler aldık. Kardeşimizle kucaklaşırken söylediği söz şu oldu: Bir gün aramızdaki sınırlar kalkacak inşallah.

Sabahleyin orada çalışan bir mühendis ağabeyimiz, kendi arabası ile bizi Cidde'ye götürdü. Vize için araya Kuveytli bir zengini koyup netice almaya çalışıyorduk. Bu seferde kesin bir netice almamız mümkün olmadı. Araya Perşembe-Cuma, gireceğinden (Bu günler tatil) Cumartesi gelmemizi söylediler. Oysa biz Cuma günü Mekke'den ayrılmayı planlamıştık. Bu yüzden, arkadaşlar Kuveyt'e uğramaktan vazgeçme eğiliminde idiler. Bizim ısrarımız üzerine, Cumartesi Cidde'ye tekrar uğrayıp sonuca göre hareket etmeyi kararlaştırdık. Vize alabilirsek Kuveyt üzerinden, alamazsak Ürdün ve Suriye üzerinden Irak'a geçecektik. Bu niyetle Mekke'ye döndük. Hususi arabamız olduğu halde, ihramlarımızı yanımıza almayı unuttuğumuz için bir Umre daha yapma fırsatını kaçırmıştık.

Bu Cidde seyahatlerimiz esnasında bizim elçiliğin durumunu da yakinen öğrenme imkânımız oldu. Maalesef İslam ülkelerinde çok kötü temsil ediliyoruz. Bizim elçilikte içki satıldığı Suudi makamlarının hadiseye el koyması ile tespit edilmiş... Kendisi içmek bir tarafa, satmak...

Her halde daha fazla bir şey söylemeye gerek yok. Ülkemizi kimler idare ediyor, kimlerin eline kaldık ya Rabbi (?)

"Kel başa şimşir tarak " 'demişler... Müslümanlar olarak bizim halimiz böyle olursa elbette idarecilerimiz de böyle olur.

MEKKE'DEKİ ZİYARETLER

Mekke'deki altıncı günümüzü, meşhur ziyaret yerlerini dolaşmaya ayırmıştık. Sabah namazını kılar kılmaz, orada üniversitede okuyan bir kardeşimizin rehberliğinde otobüsümüzü binerek ilk önce Sevr dağına gittik.

Allah Resul'ünün Hicretine müsaade edilipte Mekke'den Medine'ye doğru yola çıktığında, Hz. Ebu Bekir ile birlikte üç gün üç gece kalmış oldukları mağara bu dağın tepesindedir. Mekke'ye yaklaşık on beş dakika mesafede bulunan bu dağın eteğine arabamızı bırakarak tepeye doğru tırmanmaya başladık. Çıkarken karşılaştığımız Endenozya'lı talebe kafilesi ile musafaha yaparak geçtik. Hep bir ağızdan salat-ü selâm getiriyorduk.

ALMAN ASILLI ÖMER FARUK İLE...

Yusuf Bey, bir miktar yürüdüktan sonra çıkamayacağına karar vererek oturdu. Ben ise kafilenin en arkasından gidiyordum. Yanımda mühtedi bir Alman kardeşimiz vardı. Medine'de okuyup, bizimle beraber Mekke'ye gelenler arasındaydı. Onu yalnız bırakmamak için geride kalmıştım. Mükemmel Türkçe konuştuğu için sohbet edebiliyorduk. Almanya'daki Türk işçilerinden öğrenmiş Türkçeyi...

Bir ara nasıl müslüman olduğunu sorduğumda şöyle anlattı: "Oturduğumuz mahallede devamlı Türk çocukları ile oynardım. Ara sıra onlar beni evlerine davet ederlerdi. Gittiğim zaman, bizim cemiyetimizde hiçbir zaman görülmeyen sıcak bir alaka gösterirlerdi bana... Onları çok sevmiştim. Bu alakanın nereden kaynaklandığını merak etmeye başlayınca araştırdım. Öğrendim ki, Müslümanlar misafirperver ve birbirlerine ikramda bulunan cömert insanlardır. Üstelik benim evlerine gittiğim bu Türk ailesi, İslâmı doğru dürüst yaşamayan tiplerden teşekkür etmişti. Bunlar böyle olursa, ya İslâm'ı tam yaşayanlar nasıl olur diye düşündüm.

Artık müslüman olmaya karar vermiştim. Annem ve babam bu isteğime, şiddetle karşı çıktılar. Fakat ben kararımı çoktan vermiştim. Müslüman oldum ve Medine'ye okumaya geldim.

Adı Ömer Faruk olan bu kardeşimizle sohbeti devam ettirirken dağın tepesine çıkmış bulunuyorduk. Bizden önce çıkan talebelere otuz dakika zarfında çıkanlar oldu ise de biz, kırk beş dakikada çıkabildik.

Burada Kur'an okuyup dua ettik Rabbimize... Bir müddet dinlendikten sonra yirmi dakikada otobüsümüzün yanına indik. Henüz kuşluk vakti olmasına rağmen güneş kavuruyordu her tarafı... Sıcaklığın seyri otuz derecenin üstündeydi. Burada bir sabah çayı içtikten sonra Cebel-i Nur diğer adı ile Hira dağına çıkmak üzere otobüsümüzle hareket ettik. Hira Dağı Arafat ovasına yakın. Yine dağın eteğinde arabamızı bırakarak tepeye çıkmaya başladık. Burası Sevr dağından daha alçak; yirmi beş dakikada çıkıyoruz

Hira Dağı, Allah Resul'ünün Peygamber olmadan önce inzivaya çekilip ibadet ettiği mağarayı taşıyor sinesinde... Yine, ilk vahiy ve dolayısıyla Alak Suresi'nin baştan beş ayeti burada nazil olmuştur.

Hira Dağı'na çıkarken yine, mühtedi Alman kardeşimiz Ömer Faruk ile beraberdik. Sorduğu bazı sualleri cevaplamaya çalışıyordum. Bir ara durdu ve bana dönerek: "Hocam dedi. Sana sorduğum suallere, bu yeni müslüman olmuştur; ona kolaylık olsun, ürkmesin; düşüncesi ile cevap vermiyorsun ya?"

Ben her şeyi dinimin emrettiği gibi yapmak istiyorum. Eksik bir şey söylersen hesabı senden sorulur; tamam mı?

0 nurani yüzüne bakarken gözlerime fıskıran yaşları zor zapt ettim ve tamam Ömer Faruk tamam dedim. Daha evvel de müslüman ve nur yüzlü bir Amerikalı gençle görüşmüştük Kâbe'de... Bu iki simayı kolay kolay unutamam.

Evet, Hira Dağı'ndan indikten sonra Arafat'a gittik. Her yeri ve her şeyi en ince detayına kadar gezip tetkik ediyorduk. Nasip olur bir daha gelirse kolaylık olsun diye...

Arafat'ı bir müddet dolaştıktan sonra Müzdelife'ye geçtik. Vazife olmamasına rağmen taş topladık. Daha sonra Mina'ya varıp şeytanı taşladık.

Şeytan taşlama yerleri, Hac mevsiminde izdihamı önlemek için iki katlı yapılmış; her kattan aynı şekilde şeytan taşlanabiliyor. Biz gittiğimizde kimsecikler yoktu orada... Burası ziyaretlerimizin o günkü son durağı olmuştu. Sonra Mekke'ye döndük.

Eve geldikten sonra, Hafız Halil Husari'nin baştan sona kadar okuduğu Kuran-ı Kerim bantlarını almıştım; onları bir kontrol edeyim dedim.

Daha evvel bozuk çıktığı için geri verip yenilerini almıştım. Baktım üç tanesi yine bozuk. Yine, geri getirdim; geri almak istemedi. Kendisi Endonezyalı bir genç olduğu için doğru dürüst de anlaşıyorlardık. Üniversitede okuyan talebe arkadaşlardan biri ile gittik. Yine "Param yok, geri alamam." dedi. Polise gideceğimi söyledimse de işi ciddiye almadı. Bizde mecburen polis karakoluna gittik. Karakol komutanı çok azda olsa Türkçe biliyormuş. Meramımızı Arapça ifade etmeye çalışırken kendisi Türkçe cevap verince biz gülümsedik. Bize hemen bir polis katıp yolladı. Oranın insanları polisten çok korkar. Polis, ya parayı ver ya da karakola gideceğiz deyince, derhal parayı bulup verdi. Biz polise teşekkür ederek ayrılmak istedik. Polis tekrar karakola kadar gitmemiz gerektiğini söyleyince tekrar karakola gitmek zorunda kaldık.

Meğer burada polisin vazifesini yapıp yapmadığını kontrol için böyle bir usul takip edilirmiş. Karakola varıp teşekkür ederek ayrıldık.

Akşam yine bir hususi davete gittik öğretmen arkadaşlarla... Bizi evine davet eden, oradaki üniversitede doktora yapan bir kardeşimizdi.

Bir müddet sohbetten sonra evimize dönüp istirahat ettik...

Sabahları erken kalkıp tavaf etmek için Kâbe'ye gidiyorduk. Mekke'deki yedinci günümüz Cuma'ya tesadüf ediyordu. Yine sabah erkenden kalkıp tavafa gittik. Sabah namazını müteakip eve dönerek cuma hazırlığı yaptık... Türkler, vakit namazlarını altınoluğun karşısında, Cuma namazlarını ise altınoluğun arkasında kalan kısmın ikinci katında kıyıyorlar. Burası bir nevi haftalık buluşma yeri...

Cuma namazını kılarken etrafımızda bine yakın Türkiyeli müslüman vardı. Her taraf tıklım tıklım dolu. Her renk ve dilden insanlar saf durmuş Kâbe'nin etrafında... Görmeye doyulmayan manzaralar...

Namazdan sonra, Arafat ovasında verilen pilâv ziyafetine davet edilmişdik. Orada okumak için Türkiye'den bir gün evvel gelen öğrenci kafilesiyle görüşüp tanıştık. Yemek ve sohbetten sonra biz müsaade isteyip Mekke'ye döndük.

Cumartesi sabahı Kuveyt vizesi için son defa Cidde'ye gidecektik. Vize alsak ta almasak ta öğleden sonra dönüş yapmaya karar vermişdik. Bu sebeple sabahleyin bize tahsis edilen araba ile Cidde'ye gittik. Biraz uğraştıktan sonra nihayet Kuveyt için vize alabilmişdik. Mekke'ye döndüğümüzde ikindi namazı kılınmıştı. Arabamız harekete hazır bizi bekliyordu. Bizde namazı kılıp, son bir defa tavaf imkânı bulamadan hareket etme mecburiyetinde kalmıştık.

Bu sırada herkesi üzen bir olay olmuştu. Talebelerimizden bir tanesi, Türkiye'ye götürmek üzere, bir işçi tarafından kendisine emanet edilen beş bin markı çaldırılmış veya düşürmüştü. Parayı kendisine vermiş olan işçi Taif'te çalışıyordu. Kuveyt'ten gitmemiz kesinleşince Taif'e uğrayacaktık. Böylece durumdan parası çalışan işçiyi haberdar etme imkânı da doğmuş oluyordu.

MEKKE'DEN RİYAD'A...

Mekke'den Taif'e doğru hareket ettik. Taif'e giden iki yol var; biri dağ yolu ki, bu yol yetmiş km. olup daha kestirmedir. Diğeri de ova yoludur ki, düzgün olmakla birlikte biraz daha uzaktır.

Biz önce dağ yolundan gitmek istedik. Yirmi km. gittikten sonra bu yolun kapalı olduğunu öğrenince geri dönüp diğeri yoldan gitmek zorunda kaldık. Biz yolda iken kısa bir müddet süren şiddetli bir yağmur yağdı. Bu kısa zaman içerisinde yağın yağmur, yollar da arabaları, kapatacak kadar birikintiler meydana getirdi. Birkaç taksit, toprağın içerisinde kapanmış vaziyette gördük. Anlaşılan suya kapılıp yoldan çıkmış ve etrafı dolunca da kapanmış...

Taif çok ilginç bir yer. Mekke'de sıcaklığın elli beş dereceye yükseldiği zamanlarda bile burada otuz dereceyi geçmezmiş... Bu sebeple Taif, Arabistan'ın sayfiye (Yazlık) yeri. Suud'un yerli zenginlerinin çoğu burada oturur. Daha evvelde zikretmiştim. Mekke ve Medine'deki esnafın çoğunluğu Suud'un yerlisi değildir. Dışardan gelenlerin lisan bilmeyenleri bunu bilmez ve anlayamazlar.

Evet, Taif gelişmiş ve güzel bir yer. Sokaklarda gezerken, Allah Resul'ünün tebliğ için gelip de Taif'in ayak takımı tarafından taşlanmasını hatırlamamak mümkün değil... Yatsı namazını İbni Abbas Camiinde kıldık. Tercüman ÜI-Kur'an Hz. İbni Abbas'ta burada medfun. Ruhuna birer fatiha okuduktan sonra Taif'e elveda deyip Riyad'a doğru yolumuza devam ettik. Taif-Riyad arası yaklaşık sekiz yüz km. civarında... Gece olduğundan yol boyunca geçtiğimiz yerler hakkında malûmat veremeyeceğim. Ancak mühim bir ziyaret ve merkez olmadığını söyleyebilirim. Çöl ortasında yılan gibi uzanan bomboş yollar... Bu yollarda istediğiniz kadar sürat yapabilirsiniz. Tabii gece olmasının da bunda rolü var...

Nihayet Pazar günü saat on iki otuzda Riyad'a ulaştık. Suudi Arabistan'ın beş büyük yerleşme merkezinin en büyüklerinden bir tanesi Riyad... Aynı zamanda Suudi Arabistan'ın başkenti... Burada üç-dört saat kadar ancak kalabildik. Bir ara arabamızı gören birkaç Türk işçisi koşarak yanımıza geldi. Trabzon'un Çaykara kazasından imişler... Konuşmamız esnasında eli ile işaret ederek: "Hocam, şu meydan var ya, işte orada cuma günleri idamlar infaz edilir. Geçen hafta bir kişinin başını kestiler. Suçunu bilmiyoruz ama yine de çok acıdık kendisine. "Ne gaddar insanlar bunlar..." "deyince baktım ki hem şehrim bu vesile ile İslam'ın ceza hukukunu beğenmeme noktasına sürüklenecek. Hemen sözünü keserek: -" Bak hemşerim, evli misin sen? Deyince, evliyim hocam dedi. Kusura bakma ama şimdi sen şurada hanımınla yabancı birini kol kola giderken görsen ne yaparsın dedim. Burada mı hocam diye sordu. Evet dedim. Yanımızda silâh yok ama yine de haklarım dedi... Hiç acımaz mısın deyince de, amma yaptın hocam ha namus düşmanına hiç acınır mı? Dedi. Peki, hani demin acıdığını söylediğin kimsenin bir namus düşmanı olmadığını nereden biliyorsun? Hemşerim ne söylemek istediğimi hemen anlamıştı. Mahcup bir eda ile zaten hocam biz lisan bilmediğimiz için olan bitenden hiç bir şey anlamıyoruz ki... Dedi. Zaten onlara bizden başka acıyan da yok. Demek ki büyük suç işlemişler...

Gerçi benim niyetim Suudi hükümetini müdafaa etmek değil, İslam ceza hukukunun tatbikinde insanlık için hayat olduğunu anlatmaktı. Gaye hâsıl oldu ve ayrıldık. Biz arabanın yanından ayrıldıktan sonra onlar gitmiş, yaklaşık yirmi kg'lık bir elma sandığı alıp talebelere hediye etmişlerdi. Giderken elmaları dağıtan talebe şoförümüze elmayı uzatınca, Yusuf Bey'e dönerek: "Bak hocam, fayda gelirse yine Karadenizlilerden gelir, diye takılınca gülüştük. Üç öğretmenden Yusuf Bey Kayserili, Salim Bey Adanalı, Ben ise Trabzonlu idim. Şoförümüz en çok Yusuf Bey'e takılıyordu. Böyle uzun yolculukta ara sıra şaka olmadan olmuyordu...

RİYAD'DAN KUVEYT'E...

Evet, Riyad'dan hareketimizden yaklaşık on saat sonra Suudi Arabistan hududundan çıkıp Kuveyt hududuna girmiş bulunuyorduk. Çöl boyunca uzanan asfalt yollar yine ıssızdı.

Sınırdan itibaren bir saati aşkın bir zaman sonra Kuveyt'in merkezi bir yerinde arabamızı park ederek bir müddet uyuduk. Takriben bir saat sonra ezanlar okunmaya başlandı. Kalkıp namaza gittik. Gittiğimiz mescit, küçük bir mescit olmasına rağmen abdest alma yeri gayet muntazam ve temizdi. Musluklar çift, birinden soğuk diğerinden sıcak su akıyordu. Buradan da anlaşılacağı gibi Kuveyt modern ve zengin bir ülkedir.

Hoş ülke demek biraz acayibime gidiyor ya... Çünkü Kuveyt, yarım milyonu bulmayan nüfusu ile orta büyüklükte bir vilayetimiz kadar bir ülke. Petrol geliri sebebiyle, kişi başına düşen gelir bakımından dünyanın en zengin ülkesi. Açık pazar olduğu için aradığınız her çeşit malı bulmak mümkün... İleride ülkelerin ticari durumu hakkında ayrı bir bölümde malûmat verirken, bu ülkedeki alış veriş durumuna da temas edeceğiz inşallah.

Kuveyt'te yaklaşık on bir saat kadar kaldık. Talebelerimiz dolaşırken bir Türk'e, rastlamış ve yakında bir Türk kahvesinin bulunduğunu öğrenmişti. Bir uğrayalım diyerek dolaşırken bir Filistinli ile tanıştık. Bize çok yakınlık gösterdi. Bize rehberlik etti.

Bir müddet aramamıza rağmen kahveyi bulamayınca, aramaktan vazgeçtik. Kırk elli yaş arasında olan bu Filistinli bizi evine davet etti ise de gidemedik. Ticari hususta aldanmamamız için bize bazı hususları izah etti ve vedalaştık.

Kuveyt'te resmi müesseselerle görüşme fırsatımız olmadığından bu ülke hakkında bu kadarla iktifa ediyorum.

KUVEYT 'TEN IRAK'A...

Kuveyt'ten hareketimizden bir buçuk saat sonra Irak Hududuna varmış bulunuyorduk. Arama hususunda en çok rahatsız edildiğimiz gümrük kapısı burası oldu. Bir buçuk saat burada beklemek zorunda kaldık. Bütün eşyalarımızın indirtilmesine rağmen doğru dürüst aramadan tekrar yerlerine koyup yolumuza devam ettik. Bir saat, sonra Irak'ta ilk durağımız olan Basra'ya gelmiş bulunuyorduk.

Irak'ın toplam nüfusu 13 milyon civarında... En büyük şehri olan Bağdat'ın nüfusu ise dört milyon. Basra büyük bir şehir sayılmayacağı gibi pek gelişmiş de değil. Burada:

1. Hasan Basri Hazretlerini,
2. Abdullah İbni Sirini,
3. Hz. Talha ve Hz. Zübeyr'i (R.a)
4. Rabi'at-ül Adeviyye'yi
5. Ziyaret etme imkânı bulduk. Bunların çoğu bakımsız ve perişan bir halde bulunmaktadır.

Gerekli ziyaretleri yaptıktan sonra Basra'da hiç kalmadan yolumuza devam ettik. Hareketimizden sekiz saat sonra da Bağdat'a varmış bulunuyorduk. Arabamızı Azamiye Camii'nin önüne park ettik. Bu sırada sabah ezanı okunmuştu. Abdestlerimizi alıp gelinceye kadar namaz kılınmış olduğundan biz ayrı bir cemaat yaptık. Namazdan sonra caminin içinde bir kenarda tesbih çeken orta yaşlı ve sakallı bir zat dikkatimizi çekti. Yanına vardık. Caminin imamı olduğunu ifade etti ve Türkçe konuşmaya başladı. Konyalı imiş ve halen ailesi Konya'da bulunuyormuş. Bize Irak'ın rejimini övmeye başladı. Canım sıkıldı fakat bir şeyde söyleyemedim. Çekip gittik. Bir kaç saat sonra İmam-i Azam'ın Türbesi açıldı. Burayı ziyaret ettikten sonra yakında bulunan:

1. Kazimiye Camii ve Türbesi
2. İmam-ı Ebu Yusuf gibi ziyaretlere yaya olarak gittik.

Ondan sonra arabamızla: Kerbelâ, Hz. Ali'nin oğlu Hz. Abbas, Hz. Hüseyin'in şehit edildiği yer ve sancaktarının kabri, Musa Kazım'ın oğlu Hz. İbrahim, Kerbelâ şehitleri, Abdülkadir Geylani'nin kabri, Cüneyd-i Bağdadî'nin, Genç Osman gibi ziyaret yerlerini dolaştık.

Bağdat'ta birçok ziyaretler vardır. Saydıklarımızım dışında şüphesiz ziyaret edemediklerimiz de olmuştur.

Bağdat'ta kaldığımız müddetçe iki genç Iraklı talebe bize rehberlik etti.

Bağdat gelişmiş bir yer. Öğrendiğimize göre Irak'ın yarıdan fazlası alevi imiş. Bununla birlikte iktidar alevi değil. Suriye'nin tam aksi bir durum... Demek ki Emperyalist ve Siyonistler böyle uygun görmüş...

Gezdiğimiz ülkeler içerisinde manevi bakımdan en bozuk olanı Irak... Rejim kendini kabul ettirmiş, muhalif bir hareketin varlığı hissedilmiyor.

Kerbela'dan gördüklerimizde ilginç. Hz. Hüseyin'in şehit edildiği yer, Kan rengi motiflerle süslenmiş mermer kaplı. Türbelerin içinde, ağlamaklı bir makamla devamlı ilahi okuyanlar var. Tabii, hele kadınlardan ağlamayan çok az. Biz içeri girdiğimizde, orada bulunan ve bize rehberlik eden zat, eli ile Hz. Hüseyin(R.A.)in başının kesildiği yeri işaret ederek öpünüz dedi. Bizde buna gerek olmadığını söyleyerek Hz. Hüseyin'in (R.a) ruhuna birer Fatıha okuduk. O da hayret edasıyla bize baktı durdu. Kerbela'dan Bağdat'a bir buçuk saatte dönebildik. Bağdat'ın hurması meşhurdur. Ancak, esnaf Irak dinarından başka bir para kabul etmediği için pek alış-veriş etme imkânımız olmadı. En son ayrılacağımız sırada talebelerin hepsinin hurma alacağını anlayan bir zât nasıl olduysa Suudi Riyali kabul etti de biraz hurma alabildik.

Bağdat'ta bir gün kaldıktan sonra Musul'a doğru yolumuza devam ettik. Hareketimizden beş saat sonra, gece sabaha yakın Musul'a vardık. Burada ilginç bir hadise ile karşılaştık. Sabah namazı yakın olduğu için arabamızı rasgele bir caminin önüne çekip biraz uyuduk. Kalkıp sabah namazını kıldıktan sonra kahvaltı yapıyorduk. Birde ne görelim? Bir polis arabası önümüze çekmiş devamlı bizi gözetliyor. Az sonra bir polis arabası daha geldi. İçeriden hızla dışarı fırlayan bir polis: "Gardaş yallah" sözünü birkaç defa tekrarlayınca işi ancak fark ettik. Meğer karşıda bir askeri bina var. Durduğumuz yerde park etmek yasakmış. Üstelik üzerinde Memnû-ül-intizar

(Beklemek ve Park etmek yasaktır) yazan levha, tam arabamızın aynasına geliyor. Gece görmediğimiz gibi sonra da fark edemedik.

Durduğumuz yer çöplükvari bir yer olmasına rağmen şüphe uyandırıcıydı. Bu bakımdan şüphelenmişler bizden. Bir müddet bizi izleyince de davranışımızda maksat olmadığını anlamışlar.

Oradan ayrılıp Yunus Aleyhisselâm'ın metfun bulunduğu caminin önüne gelip konakladık. Burada Yunus Aleyhisselâm ile az ötede bulunan Şit Aleyhisselâm'ın kabirlerini ziyaret ettik.

Musul'da mark bozdurmamızda mümkün oldu. Dolayısıyla ile alış veriş yapabildik. Bu husustaki intibalarımı son bölümde zikredeceğim inşallah. Musul'da yaklaşık sekiz saat kalabildik.

Musul'dan hareketimizden yaklaşık iki saati aşkın bir zaman sonra Türk hududuna gelmiş bulunuyorduk. İlgili gümrük memuru gelip talebe kafilesi olduğumuzu görünce gerekli kolaylığı gösterdi. Ancak ileride askeri birliklerce tekrar aranabileceğimizi söyledi bize... Gerçekten de az ileride askerlerce durdurulduk. İçeri giren üsteğmen selam verdi. Simalarımız tanışıyordu. Bu tanışma "Kalü belâ'dan..." mülhem...

Gezimizin nasıl geçtiğini sorduktan sonra hiç bir arama yapmaksızın " yolunuz açık olsun " dileğinde bulundu ve yolumuza devam ettik. Gümrük memurunun ifadesine göre beş vakit namazını kılan imanlı bir subay. Tesadüf değil tevafuk derler buna...

Bundan sonra ilk durağımızın Urfa olacağını kararlaştırmıştık. Sınırdan hareket ettiğimizde akşama çok az bir zaman kalmıştı. Urfa istikametine giden iki yoldan yanlışlıkla uzak ve sapa olana girmişiz. Mardin'in Midyat ilçesine 14 km. kala jandarmanın işareti ile durduk. Akşam hayli geçiyordu. Bu saatten sonra bu yollardan konvoy halinde ve jandarma refakatinde geçilebiliyormuş. Bu sebeple bir müddet bekleyeceğimizi bildirildi bize... Burada akşam namazlarımızı kıldık.

Bu yolda devamlı otobüsler, eşkıyalar tarafından soyulduğundan, bu tedbir alınmış...

Ne garip bir durum... Gezdiğimiz beş ülkenin hiçbir yerinde böyle bir korku hissetmedik. Vah Türkiye'm vah...

Biraz sonra gelen jandarma ekibi, biriken arabaları, Midyat'a kadar götürdü. Gideceğimiz yolun bir saatlik kısmında yine aynı tehlike varmış. Ama gece geç saatte jandarma da yok. Allah'a sığındık ve girdik yola. Şoförümüz durmadan " Okuyun arkadaşlar." diyordu...

Bu halet-i ruhiye içerisinde gece saat 01.00'de Urfa'ya vardık. İbrahim Aleyhisselâm'ın ateşe atıldığı yerdeki caminin avlusunda arabamızı park ederek bir müddet uyuduk. Peygamberler diyarı Urfa'da birçok ziyaretler var. Sabah namazını müteakip bu ziyaret yerlerini dolaştıktan sonra hava yağmurlu olduğu için fazla kalmadan Urfa'dan ayrıldık.

Hareketimizden iki saat sonra Gaziantep'e vardık. Burada ziyarete değer mühim bir yer yok. Çarşığı dolaşıp piyasa hakkında malûmat edindik. Gaziantep'te birkaç saat kaldıktan sonra, şoförümüz Hatay'dı olduğu için Hatay'a uğramak niyetiyle yola devam ettik. İki saati aşkın bir zaman sonra Hatay'daydık. Geceyi burada geçirdik. Sabahleyin Hatay'ı gezip burada bulunan Habib-i 'Neccar'ı ziyaret etmiş olduk.

Hatay'dan sonra ziyaret için yalnız Tarsus'a uğradık. Burada Ashab-ı Kehf'i (Ki Kuran-ı Kerim'de kıssası vardır.) ziyaret ettikten sonra yolumuza devam ettik. Tarsus'tan(Mersin) hareket ettiğimizde ikinci namazını kılmıştık.(Cuma günü)

Ankara üzerinden cumartesi sabahı saat 10.00'da salimen İstanbul'a gelmek nasip oldu.

Irak üzerinden İstanbul-Mekke yaklaşık 4.500 km'lik bir yoldur. Yüz on km hızla giden bir otobüs saatte yüz km'lik bir yol alabiliyor. Bu duruma göre, bir otobüs bu yolu üç günde rahatlıkla alır.

Ülkeler içerisindeki geziler de dâhil olmak üzere, bu gezimizde, yaklaşık 10.000 km'nin üzerinde bir yol kat 'etmiş olduk. Cenab-ı Hak, gitmeyenlere gitmeyi, gidenlere de tekrarını nasip etsin...

Not: Risalemizin sonunda Ortadoğu ülkelerini gösteren bir harita mevcuttur. Arzu edenler oradan bakılabilir.

TİCARET REHBERİ

SURİYE

Gezdiğimiz beş ülke içerisinde en ucuz olan ülke Suriye idi. Giderken ilk durağımız Suriye olduğu için buradaki piyasayı diğer ülkelerle mukayese imkânımız yoktu. İlerde daha ucuz olabilir ümit ve düşüncesi ile bu ülkeden fazla alış-veriş etmedik. Oysa sonradan gördük ki, bilhassa kitap piyasası diğer ülkelerden yarı yarıya daha ucuz.

Meselâ: iki cilt bir arada olmak üzere on beş ciltlik bir fıkıh kitabı olan El-Mebsut Halep'te 250 Suriye Lirası (250x15=3.750 TL) Dört ciltlik Tefsir-i İbni Kesir ise 750 TL. Diğer kitaplar buna göre mukayese edilebilir.

Ayrıca Suriye'de Türk parası da geçiyor çoğu kere... Zaman zaman Türkçe bilenlerde çıkıyor.

Bu bakımdan alış-veriş için en elverişli ülke Suriye dersek yanlış olmaz... Şunu da kaydedeyim ki, Şam'a nazaran Halep biraz daha ucuz.

Diğer Ortadoğu ülkelerinde müşteriye hiç ilgi gösterilmediği halde Suriye'de gösteriliyor. Yalnız şu hususa da işaret etmek isterim: Bazı mallar Irak'ta daha ucuz. Hem bu ülkede alış-verişte pazarlık olmadığı için iş daha da kolaylaşıyor. Irak'tan bahsederken bu hususta daha geniş tafsilât vereceğiz.

ÜRDÜN

Ürdün'ün ticari piyasası hakkında pek fazla bir şey söyleyemeyeceğim. Çünkü bu ülkede pek fazla kalmadığımız gibi, zaruri ihtiyaçlarımız dışında da pek alışveriş yapmadık. Bizim seyahatimiz esnasında bir Ürdün Dinarı. 235 TL idi.

SUUDÎ ARABİSTAN

MEDİNE

Medine, Suriye'ye kıyasla çok pahalı. Bilhassa kitap piyasasında yüzde elli fark var. Yiyecek, içecek kısmının pahalı olduğunu tahmin etmek pek güç olmasa gerek... Fakat bu pahalılık buradaki gelire kıyaslanacak olursa o zaman Türkiye'den bile ucuz sayılabilir.

Teknik ve elektronik cihazlar Türkiye'ye kıyasla çok ucuz. Orada çalışan bir kişi iki aylık geliri ile rahatlıkla bir araba sahibi olabilir.

Mekke ve Medine'de en pahalı olan şey ev kiralarıdır. Hele Mekke'de bir aylık kira ile bir senelik kira arasında hiç fark yok. Zira Hac mevsimi dışında çoğu evler boş; bu mevsimde alacağını alıyorlar. Meselâ; iki odalı normal bir dairenin senelik kirası 15.000 Riyal (15.000 x20=300.000 TL.)

Hemen şunu da ifade edeyim ki, burada alış-veriş edecek kimselerin, alacağı şey hakkında malûmat sahibi olması gerektiği gibi, birazda lisan bilmesi şart. Zira burada pazarlık etmeden bir şey satın alan kişi büyük ihtimalle aldanmıştır. Çoğu kere 50 Riyal denilen şeyi pazarlık etmek suretiyle 30 Riyale almak mümkün oluyor. Bu yüzden aynı eşyayı muhtelif kimseler değişik fiyatlarda satın alabiliyorlar. Tabii, pahalı alan kişi durumu öğrenince üzülüyor. Meselâ, talebelerimizin çoğunluğu bir düzine takkeyi 25 Riyale alabilirken, bir başka yerden hiç pazarlık etmeksizin aynı malı 20 Riyale aldığımız vaki olmuştur. Yine 190 Riyale alınan bir saati, bir başka yerden pazarlık etmek suretiyle 160 Riyale aldığımız oldu.

MEKKE VE CİDDE

Mekke ve Cidde arasında fiyat yönünden pek büyük fark yok. Buradaki esnaf, bilhassa Mekke'dekiler Medine'ye kıyasla daha minnetsiz. Bir şey soruyorsun zorla cevap veriyorlar. Bunda sıcağın ve maddi bakımdan doymuş olmanın büyük payı olduğu gibi, müşterilerde hakikaten iltifat yetiştirilemeyecek kadar fazla...

Mekke ve Medine'deki esnaftan bir kısmı, bir şey sorduğunuzda, Türk olduğunuzu anlayınca, öğrendiği birkaç kelime Türkçe ile cevap vermeye çalışıyor.

Bir kere Mekke'de Yusuf Hoca ile dolaşıyorduk. Arapça olarak bir şeyin fiyatını sordu. Adam Türkçe cevap verince, Yusuf Bey hiç anlamamış gibi " ma mana beş?" (Beş ne demektir?) diye cevap verdi. Adam bu sefer iyice şaşırıldı.

- Siz Türk değil misiniz? Diye sordu.
- Yusuf Bey: Hayır Pakistanlıyım. Dedi.

Meğer adam da Pakistanlıymış. Bu sefer başladılar Urduca konuşmaya. Yusuf Bey Hocamız daha evvel Hindistan'da kaldığı için iyi Urduca konuşuyor.

Nihayet alışveriş bittikten sonra Yusuf Bey Türk olduğunu söyleyince, bu sefer adam inanmadı. Şakamızın gerekçesini izah ederek ayrıldık.

Evvelce de söylemiştim, Mekke ve Medine esnafının çoğunluğu yerli değildir. Dükkânın sahibi yerli olsa bile çalışanlar yerli değildir. Bunun da müşteriye karşı olan ilgisizlikte rolü vardır herhalde.

Bizim seyahatimiz esnasında bir Suudi Riyali 20 TL'ye tekabül ediyordu.

Bizdeki Taşdelen ayarındaki suyun bir buçuk litrelik plâstik şişesi üç riyal.(60 TL) Buna mukabil aynı miktar petrol, Türk parası ile 250 kuruş. Bu nokta üzerinde birkaç satırla durmak istiyorum:

Şu garip duruma bakın ki Suud'un su ihtiyacını Fransa ve Yunanistan karşılıyor. Bir şişe su karşılığında da birkaç litre petrol alıyor. Türkiye'de bol miktarda olan gıda maddelerinde de durum aynı... Buradaki yetkililerle bunun tartışmasını yaptık. Öğrendiğimiz şeyler yüzümüzü kızarttı. Suyun plastik kabını yapamadığımız için satamamışız... Gönderdiğimiz diğer maddelerin çoğu ya bozulmuş ya çürük çıkmış. Hatta gönderdiğimiz salça kutularının yüzde otuzunun içinin boş çıktığını öğrenince insanın yüzü kızarıyor. Siyonistler aramızdaki ticari münasebeti böyle plânlı baltalıyorlar ki bu mükemmel pazarı bize kaptırmak istemedikleri anlaşılıyor bundan...

Müslümanlar, inançlarını devletleştirmedikçe bu sömürü böylece süreceğe benziyor...

Düşünün bir kere, Suudi Arabistan kesilmiş tavuk ihtiyacını Bulgaristan'dan, gıda maddelerini İtalya ve Yunanistan, teknik cihazları Japonya, Çin ve diğer batılı ülkelerden, karşılıyor.

Bizde batıda dilenmek için çalmadık kapı bırakmadık. Hani, pek yakında Yunanistan'dan ödünç para ve petrol almaya başlarsak şaşmayın.

Su verip petrol almasını beceremeyen bir zihniyetten bundan başkası beklenemez.

Siyonistler veya onların uşakları devlete hâkim olur da, Müslümanlar aval aval bakarsa durum böyle olur.

Bu hakikatleri görenlerin sayısı her gün çoğalıyor. İnancımızın devlet olduğu günleri de göreceğiz inşallah...

İslam gelecek, Sömürü bitecek...

KUVEYT

Kuveyt küçük bir ülke olmasına rağmen aradığınız her şeyi burada bulmanız mümkün...

Suudi Arabistan'da olduğu gibi, buranın da piyasasına Japonlar bakim.

Burada bir malın fiyatı bir lira ise on lira isteyebiliyorlar. Bu bakımdan çok iyi pazarlık etmek şart. Esnafın çoğunluğu yine yerli değil. Burada Filistinli, Pakistanlı ve Yemenliler çoğunlukta...

Fiyatlar bakımından Kuveyt ile Suudi Arabistan arasında büyük bir fark yok. İyi pazarlık etmesi bilirse Kuveyt belki biraz daha ucuz olabilir. Yalnız elektronik cihazlar Kuveyt'te biraz daha ucuz...

İnci'nin Kuveyt'te ucuz olduğunu söylediler... Bu yüzden buraya inci almaya gelenler oluyormuş.

Biz Kuveyt'te iken oranın bir dinarı bizim 250 liramıza tekabül ediyordu.

IRAK

Irak, alış veriş bakımından diğer ülkelerin hiç birine benzemiyor. Bu ülkede tek fiyat sistemi hâkim. Pazarlıkta yok. Anladığım kadarı- ile büyük mağazalar devlete ait...

Dikkatimi çeken bir durum da, zaruri ihtiyaç maddelerinin ucuzluğu yanında, lükse kaçan malların ucuz olmaması...

Doğrusunu isterseniz, en rahat alışverişi Musul'da yaptık. Sanatkârlara lazım olacak aletler çok ucuz. Orijinal bir çekiç satın aldım, bizim para ile yüz lira. Bizde olsa beş yüz liradan aşağı değil...

Bizim Yusuf Bey hocamız bir dikiş makinesi aldı. 10.000 TL. (44 Irak Dinari) Aynı makine bizde elli altmış bin liradan aşağı değil. (Zikzaklı dikiş nakış makinesi...) Irak'ta aldığınız her şeye fatura kesiliyor. Esasında gezdiğimiz beş ülkenin hepsi de Türkiye'den ucuz. Hele gelir ile gider karşılaştırıldığında çok çok ucuz. Mesela: Suudi Arabistan'da bir işçinin aylık ücreti 3.000 Riyal (60.000 TL.) Bir işçi iki aylık kazancı ile bir otomobil satın alabilir.

Sözü buraya getirmişken işçilerin durumuna da birkaç satırla temas etmek isterim.

SUUDİ ARABİSTANDA İŞÇİLİK

Suudi Arabistan'a resmi kanaldan giden işçiler durumlarından çok memnun.

Resmi kanalın dışında hususi mukavelelerle giden işçiler, bazen çok perişan duruma düşebiliyor. Şöyle ki: Buradan bir Türk firması, anlaşıp işçilerinizi götürüyor oraya. Sonra o firma Suudi şirketi veya yabancı şirketlerden çok yüksek fiyat istiyor. Tabii istediğini alamıyor. O takdirde işçiyi işten el çektiriyorlar. İşveren işçiyi çalıştırmak istiyor; işçi de çalışmak istiyor. Ama sözleşme Türk firması ile yapıldığı için çalışmıyor işçi. Bu sefer işçi, iş yok diye gerisin geriye gönderiliyor. Sözleşme hakkını söz konusu firmaya devretmek için 24.000 Riyal gibi fantezi bir fiyat isteyince bu da mümkün olmuyor. Kısacası işçinin sırtından geçinmek isteyen işçi simsarları, bazen işçilerimizi çok perişan duruma düşürebiliyor.

Türk firmalarının durumu ayrı bir dert... Meselâ: Şu bizim meşhur Fevzi Akkaya ve Sezai Türkeş firması yok mu, ne kadar alevi varsa alıp getirmiş işçi olarak Mukaddes topraklara. Mescid-i Haram'ın etrafındaki bin kadar işçiden yalnız iki tanesi namaz kılıyor. İşte biz böyle tanıtıyoruz.

Suudi Arabistan'a işçi olarak gideceklere bir kaç tavsiyede bulunarak bu konuyu bitirelim.

Türk firma veya temsilcileri ile hususi mukavele yaparak oraya gidecek işçiler, mukavelelerini çok sağlam yapmalı; işveren kendisine herhangi bir sebeple iş vermediği takdirde başka bir işverenle sözleşme hakkının mahfuz olduğunu mukaveleye yazdırmalı. Sözleşmeler yeminli mütercimler tarafından yapıp noterce tasdik edilmeli... Ayrıca şu kadar zamandan önce işsiz bırakıldığı takdirde, yurda dönüş için uçak parası yanında şu kadar tazminatın ödeneceği gibi bir kayıt konursa mukaveleye iyi olur. Gerçi, çoğu zaman işçi olarak yurt dışına gitme imkânı bulanlar, bu işe balıklama atladığından bu noktaları düşünemiyorlar.

Böyleleri arasından, oraya gidip de bir ay sonra perişan bir şekilde geri dönenler çok oluyor. Lisan bilmedikleri için haklarını da arayamıyorlar. Böylece akılsız başın cezasını ayaklar çekiyor...

TALEBELER İÇİN BİRKAÇ SÖZ

Bu başlık altında, orada okuyan talebe arkadaşlar ve yeni gitmek isteyenler için bir kaç hususa temas etmek istiyorum.

Şunu peşinen ifade edeyim ki oradaki Şeriat Fakültesi'nde bizim Yüksek İslâm Enstitüsü'nden daha üst seviyede eğitim yapıldığını söylemek mümkün değil. Aradaki fark Arapça öğrenme avantajıdır. Orada gerek Fakültede okuyanlar ve gerekse ihtisas yapanlar durumlarından memnun. Suudi hükümeti talebelere ayda 11.000 TL. İhtisas yapanlara ise- yaklaşık 20.000 TL verdiği için maddi sıkıntı söz konusu değil...

Ancak evli olanlar için bu imkânlar yeterli değil. Orada ev kiralamak büyük problem... Ayda bin riyalden aşağı ev bulmak mümkün değil. Verilen burs bunun yarısını bile karşılamaz. Lisan durumu halledildikten sonra, işini iyi bilenler bu durumda da hal çaresini bulabiliyor.

İhtisas için Medine Üniversitesi çok ağır şartlar koyuyor. Meselâ okulu pekiyi veya birincilikle bitirmek gibi... Mekke biraz daha kolay. İlk önce lisan kursunu bitirmek şart... İki yıl ve dört sömestri olan bu kursları daha kısa zamanda bitirmekte mümkün. Bu kursta lisan dışında derslerde var; Hadis, fıkıh gibi...

Ondan sonra ister Fakülteye devam et, istersen ihtisas yap.(Yüksekokul bitirmiş isen tabii.)

Oraya okumak için gidecek arkadaşlar, öncelikle Diplomanın Arapça tercümesi ve sureti (Noter den tasdikli) tavsiye Mektubu (M.S.P.den) ve müracaat dilekçesi ile başvuracaklar. Diğer formaliteler sonradan tamamlanıyor. Orada işi bir takip eden olursa netice daha kısa zamanda alınabilir. Bu da altı aydan önce zannetmiyorum mümkün olsun...

Oradaki Üniversite, daha ziyade İslami eğitim imkânı olmayan ülkelerin talebelerine öncelik veriyor. Bu yüzden Türk talebelere az kontenjan ayrılmış.

Okuldaki hocaların çoğunluğu Türk talebelere çok ilgi gösteriyorlar. Oradaki arkadaşların ifadelerine göre Suriye ve Ürdünlü gençlerle çok samimi dostluk kurup; hizmet yürütülebiliyor. Yani yaşantı ve karakter yakınlığı muhabbeti artırıyor.

Evet bu hususta söyleyeceklerimde bu kadar..

.....
.....
.....
.....

Toplam yirmi iki gün süren gezimiz esnasın da zikre değer bulduğum hususlar bu kadar...

Allah'ım!

Tüm dünyadaki Müslümanlara, İslâm'ı devlet yapma ve aradaki sun'i sınırları kaldırarak, yek vücut olma şuur ve basiretini nasip eyle....

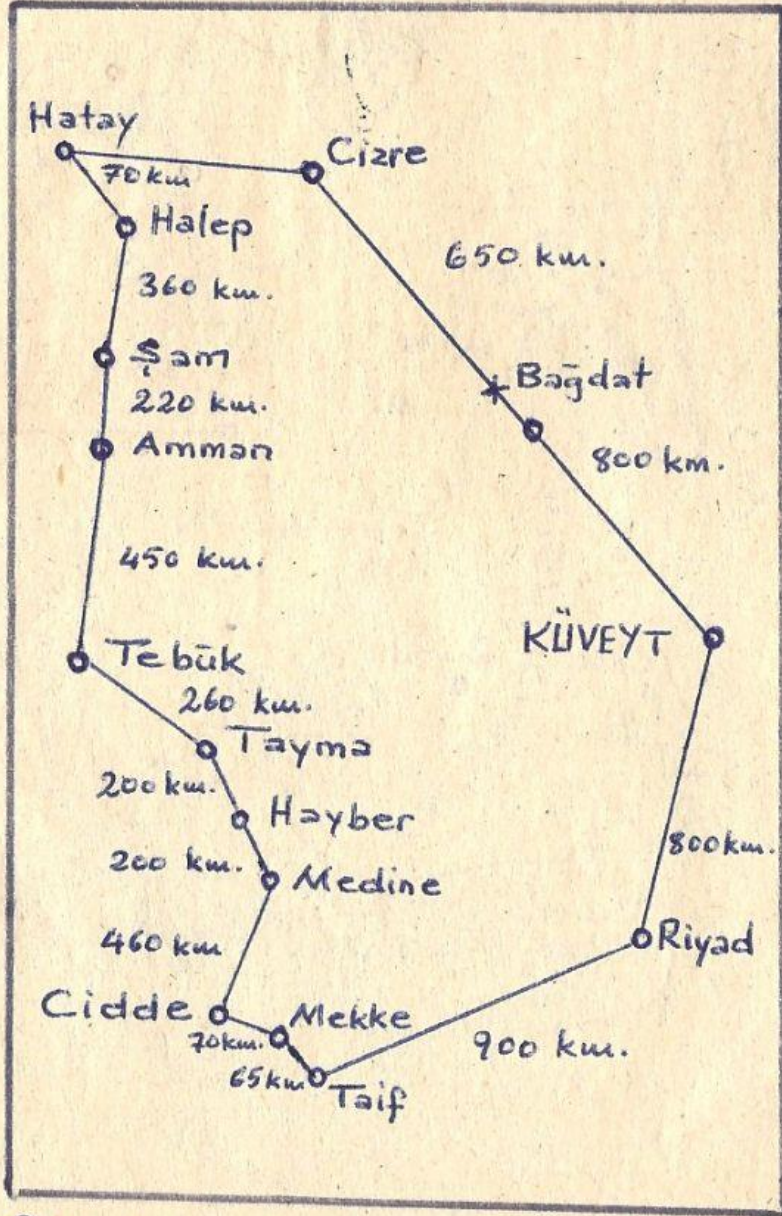
.....Amin. . .

Velhamdülillahi Rabbil âlemin...

.....
.....
.....
.....
.....

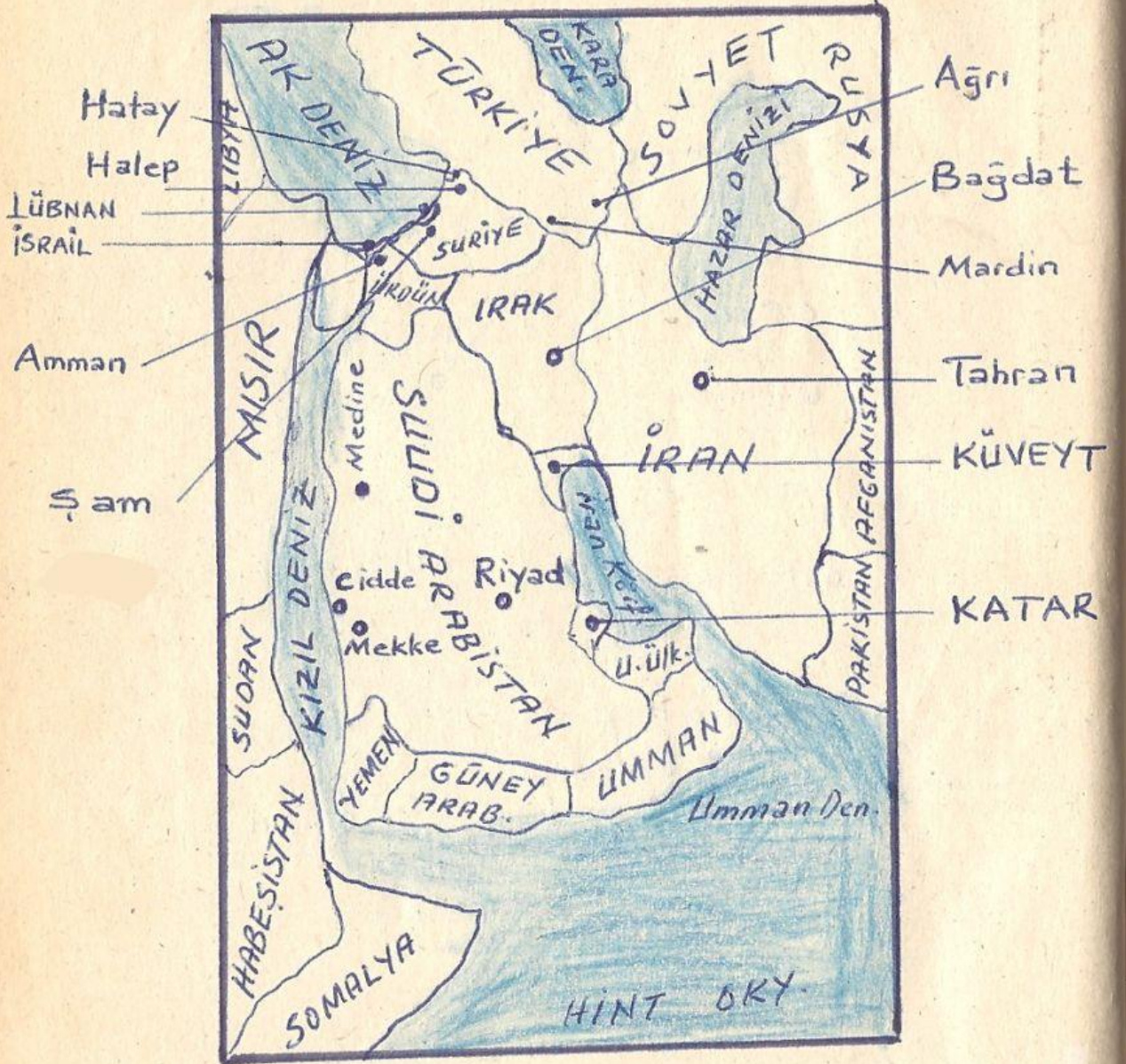

YOL GÜZERGAHIMIZ ...

Rakamların bazıları yaklaşık olarak verilmiştir.

ORTA DOĞU ÜLKELERİ

KIRK YIL ÖNCE DEDENİN EKTİĞİ HAYIR TOHUMU MEYVESİ'NİN TORUNUNA YANSIMASI...

1979-80 Eğitim yılında İst. İHL de ücretli derse giriyordum. Öğrenciler Umre 'ye gitmek üzere organize olmuş ve rehber öğretmenler arasında beni de seçmişlerdi. Ön hazırlıkları tamamladıktan sonra 35 kişilik bir öğrenci gurubu ile yola çıktık. Kiraladığımız otobüsün Bolu'da mazotu bitmiş; mazot sıkıntısı sebebiyle, gece Vali Bey'i yatağından kaldırarak mazot alabilmiştik. Kiraladığımız otobüs Hatay'a ulaştığında, mazota gelen zam sebebiyle, bizden ek ücret talep etmiş; vermezsek yola devam edemeyeceğini bildirmişti. Öğretmen ve öğrencilerin çok sınırlı imkânlarına rağmen fark vermeye razı olmuş; yola devam ederek Halep'e geçmiş ve orada bir kaç saatlik serbest vakit molası vermiştik. Bir gurup öğrenci çarşıda gezerken, yapı market diyebileceğimiz bir iş yerinin sahibi ile karşılaşınca, gördükleri aşırı ilgi ve iltifatın sebebini anlayamamış, içlerinden biri koşarak yanıma gelip benden yardım istemişti. Anlamakta zorlanmasam da konuşmak da zorlanmama rağmen iş başa düşmüş ilk rehberlik görevimi yapmak zorunda kalmıştım. Dükkânın içine girip kasadaki 60-65 yaşlarında, sakallı ve nur yüzlü amcaya selam verip kendimi tanıttım. Etrafımızda olan 10-15 civarında bir gurup öğrenci büyük bir merakla bizi izliyor ve dinliyordu. Zar zor da olsa yurt dışındaki bu ilk görevimizi yaptık. İsmi Muhammed Mahmud Badinçki olan bu amcamız çok duygulu bir konuşma yapmış "Türkiye'den 15-18 yaşlarında gençlerin Umreye gittiğini görmek" Onu çok sevindirmiş; duygulandırmış ve heyecanlandırmıştı. Konuşma sonunda bizi yemeğe davet etmiş; gidemeyeceğimizi anlayınca, oturduğu masanın çekmecesini geri çekerek içindeki bütün kâğıt paraları bir poşete doldurarak zorla bize vermiş; bütün karşı ısrarımıza rağmen almak zorunda kalmıştık. Nur yüzlü amcamız bu paranın talebelere dağıtılmasını istiyordu. Bizi uğurlarken gözlerinden akan yaşlar bizi de çok duygulandırmış; etkilemişti. Sonradan öğreniyoruz ki bu muhterem zat, Hastane, Cami ve diğer müstemilatlardan oluşan Halep'teki İbadürrahman külliyesini yaptıran derneğin başkanymış...

Otobüste poşet içindeki parayı saydığımızda gördük ki, otobüsün istediği ek zammı karşılayacak bir meblağ verilmişti bize...

Giderken, Suriye, Ürdün üzerinden ulaştığımız Suudi Arabistan'dan ayrılıp geri dönüşümüz Kuveyt ve Irak üzerinden olmuştu. Yol boyunca not tutmuş ve döndüğümüzde hatıralarımı daktilo ile yazarak kitap haline getirmiştim. (<https://haremeyn.com/tr/sayfa/ahmet-ziya-hocanin-ilk-umre-ve-ortadoğu-gezisi-hatiralari-1980m-1400h>) Aradan yıllar geçmiş bu küçük hatırat kitapçığını sakladığım yeri bile unutmuştum.

2017 yılında, kütüphanemde bir kitap ararken, her şeyini elle çizip dizayn ederek ciltlediğim bu hatıratım gözüme çarptı. Elime aldım; yaklaşık kırk yıl önce teksir kâğıdına daktilo ile yazdığım bu kitapçıkta yazdıklarımı büyük bir merakla tekrar okudum. Halep'te yaşadığımız bu hatırayı okuyunca Muhammed Mahmud Badinçki amca gözümde canlandı; samimi, içten ilgi ve alakası, öğrencilere yaptığı yardım, gözlerimizi yaşartan duygulu konuşması ve döktüğü gözyaşını hatırladığımda ilk aklıma gelen, ülkelerindeki sıkıntılar sebebiyle Türkiye'ye sığınan Suriyelilerden Muhammed Mahmud Badinçki amca'yı sormak oldu. Fatih, Fevzipaşa Caddesi Yavuzselim kavşağına yakın bir binanın en üst katında "Şam-ı Şerif Derneği" tabelasını görünce çıkıp zile bastım.

Kapıyı açan Suriyeli gence kendimi tanıttıktan sonra Muhammed Mahmud Badiñki isimli Halepli bir esnaf vardı; tanır mısın diye sordum. Tanımam ama meşhur ve bilinen bir aile olmaları sebebi ile duymuşluğum var dedi.

O zaman araştırmanızı ve sağ olup olmadığını, sağsa nerede olduğunu bana bildirmenizi rica ediyorum; deyip telefon numaramı bırakarak ayrıldım.

Bir gün sonra beni arayarak, Muhammed Mahmud Badiñki Beyin, bizim Halep'te karşılaştığımız yıldan bir yıl sonra Mekke'ye hicret etmek zorunda kaldığını, orada vefat edip Cennet-ül Mualla'da defnedildiğini bildirdi. Kaderin cilvesine bakın ki ben de 5 Eylül 1980 de Mekke Ümmül Kura üniversitesine kabul edilerek gitmiş olmama rağmen Mekke'de karşılaşma imkânımız olmamıştı.

Evlatlarını sordum; araştırıp bilgi vereyim dedi ve bir kaç saat sonra arayıp bir oğlunun Türkiye'de Mersin'de olduğunu söyleyip adını ve telefonunu bildirdi. Yanlış bir anlaşılma olmaması için, kendimi tanıtip babası ile ilgili hatıramı anlatarak kendisi ile tanışmak istediğimi, bir sıkıntıları varsa yardımcı olabileceğimi yazıp mesajla kendisine bildirdim. Bir iki saat sonra beni aradı ve çok duygulandığını ve memnun olduğunu söyledi. Kendisini İstanbul'a davet ettim. Oğlunun İstanbul'da olduğunu, bazı sıkıntıları sebebi ile yanıma gelmesi için telefonumu ona vermek üzere izin istedi. Çok memnun olacağını bildirip ben de oğlunun telefon numarasını aldım. Az sonra oğlu arayıp adres sordu ve yarım saat içinde Fatih'teki ofisimizde yanıma geldi. Sağlık sıkıntılıları sebebiyle işsiz olduğunu öğrendim. Suriye'de iken ne iş yaptığını sorunca, düğme boyacısı olduğunu, imkân olsa işini yapabileceğini söyledi. Kendisine her türlü yardımı yapabileceğimi, dükkân bulması halinde kiralama, sermaye temin etme dâhil ne isterse verebileceğimi söyledim. Sağlık konularında fikir verip yardımcı olarak kendisini rahatlattım. Bir müddet sonra da iyi bir iş bulması ve normal bir hayat sürdürmesi mümkün oldu. Kendisine, dedesinin 40 yıl önce ektiği hayır tohumunun meyvesi olarak, yardımcı olmamızı sağlayan kişinin dedesi olduğunu söyleyip anlattım...

Dedesinin dostluk temelini nasıl oluşturduğunu öğrenen genç torun şaşırmişti; ne diyeceğini bilmiyordu.

Yanıma uğramaya çekinse de izlerini takip ederek hal hatır sormaya devam ediyorum. Suriye, âlimleri ihlaslı insanları, sokak serseri ile bizim bir parçamız. Hilafetin yıkılması ile onlar da bizim gibi öksüz kalmış. Yetimlerin, öksüzlerin görünüşlerine aldanma, külleri karıştırdıkça yeniden alevlenecek yanıp tutuşacak tazelikte bir sönüşü, yeniden tutuşturmak işi galiba yine bize nasip olacak...

Sizde hayır tohumu ikinci torunlarınız meyvesini yesin...

Not : Lübnanlı stratejik araştırmalar uzmanı bir Hristiyan olan Dr. Nebil Halife'nin Suriye ile ilgili Lübnan MTV kanalında yaptığı konuşmayı tercüme ederek değerlendirmenize sunduk. Mutlaka okumanızı tavsiye ederim...

31/10/2019

Ahmet Ziya İbrahimoglu